

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ «СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я»

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2016 рік

№04 (297)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

На цьому маленькому гелікоптері українські бізнесмени **Євген Сур** (в центрі) та **Богдан Михалусь** (крайній зліва) разом з своїм норвезьким партнером **Андре Якобсеном** оглядали місцевість поблизу Івано-Франківського для можливого спорудження малих гідроелектростанцій. Допис **«Кинути виклик Путінському «ГАЗПРОМУ»** читайте на кольоровій вклейці цього номера.

УКРАЇНО, ти моя молитва...

Василь Симоненко

З
Б
І
Р
Н
И
К

Наша Батьківщина

Там, де море є глибоке,
Де завітчані Карпати,
Де степи такі широкі,
Що очима не обняти,
- Там є наша Батьківщина
- Україна! Там, де сонечко
іскриться,
Де весняний вітер віє,
Де на горах є столиця
- Наш великий, славний Київ,
Там є наша Батьківщина -
Україна!

Леонід Полтава

«БОРИСТЕН» – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНІС
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
ІВАНЕНКО Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
СВІТЛЕНКО Сергій Іванович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ШВИДЬКО Ганна Кирилівна – Національний приничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
УДОД Олександр Андрійович – завідувач відділу історіографії Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук, професор.
ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
ТРЕТЯК Олексій Анатолійович, завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, доцент.
КРИВОШЕЇН Віталій Володимирович, завідувач кафедри соціології, доктор політичних наук, професор.
СЕРГЄВ Вячеслав Сергійович, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
ПОПОВА Ірина Степанівна, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, доктор філологічних наук, професор.
ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович – Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
СТЕПОВИК Дмитро Власович – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
ГРИЦА Софія Йосипівна – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
НАЙДЕН Олександр Семенович – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
КИТОВА Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
ШЕИКО Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
КУЦІрина – коректор.

Представництва редакції:
Україна: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.
З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
Канада: Mr. N. Vorotlenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T3K8, Canada;
Румунія: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7, Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
Бразилія: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;
Австралія: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T & Fax: 03.93061997;
Ізраїль: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
Польща: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska;
Кольпортер на США та Мексику: Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N.J. 07059
Франція: Madam Annie Daubenton, Paris, desproches@gmail.com

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.
Адреса: журналу «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна
Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.
E-mail: fidelsukhonis@gmail.com

FACEBOOK.COM/BORYSTENINFO

BORYSTEN.COM.UA

CatArt верстка/дизайн журналу

Засновники\видавці: Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім. О. Гончара, Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім. О. Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за №1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

26 квітня - 30 роковини Чорнобильської катастрофи

26 квітня 1986 року вогонь Чорнобиля опалив землю та душі українців. Аварія на ЧАЕС увійшла в історію, як найбільша техногенна катастрофа, що призвела до негативних, екологічних, медичних, соціально-економічних наслідків. Чорнобиль - не лише велика трагедія, а й символ безмежної мужності багатьох тисяч українців. Чорнобильська катастрофа, завдяки самопожертві ліквідаторів аварії, стала символом жертвності в ім'я Батьківщини. Ризикуючи своїм життям та здоров'ям, вони виконали свій обов'язок і захистили людство від згубного впливу і подальшого розповсюдження радіації. Час не загоїв чорнобильських ран, не стер у пам'яті важкі і героїчні події, імена мужніх людей, які виявили жертвність, високий патріотизм і ціною власного життя й здоров'я зупинили ядерну катастрофу. Пам'ять... Саме вона є рушієм еволюційно-пого поступу в майбутнє й оберегом найвищих загальнолюдських цінностей. І якщо весь народ пам'ятатиме свою історію, він заслуговує на повагу, він вартий того, щоб дивитися у майбутнє.

Влас. Інформ.

Стор.1 26 квітня - 30 роковини Чорнобильської катастрофи
Стор.2. Герої Олесь Гончара – уособлення краси вірності
Стор.3 Великодне диво
Стор.4 Молодіжний євро-атлантичний безпековий форум у ДНУ
Стор.5 Наддніпрянські читання в ДНУ
Стор.6-7 Початок Ісусового служіння
Стор.8 – 10 Нік Вуйчич: В Україні багато нужденних. Однак, це не проблема, а завдання
Стор.11 - 13 Вражаючі факти про Івана Франка
Стор. 14 Рубрика «Даринка»
Стор.15 «Наше Членство – Наша Сила»
Стор. 16 -18 ЖИТТЯ ЗА МЕЖЕЮ ТА НА МЕЖІ рубрика С.Талан
Стор. 19 - 20 МАЕСТРО ПЕРА І ДУХУ
Стор. 21 Українська волонтерка отримала престижну нагороду у Вашингтоні
Стор 21 Український скульптор переміг на Міжнародному Бієнале кераміки в Італії
Стор. 22 - 24 Царство Небесне тим, хто з честю виконав свій обов'язок, віддавши життя за Україну та мир для свої близьких...
Стор. 24 - 25 Перспективи розвитку аквакультури в Україні з огляду європейського досвіду
Стор. 26 Про тих, хто робить неможливе
Стор. 27 - 28 «КІБОРГ» З РІВНОГО
Стор. 28 - 29 РЕВОЛЮЦІЙНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЛЮБОВІ
Стор. 30-36 ПАМ'ЯТКА ПО НЕСКОРЕНИХ. «Сто рядків про книгу»

Герої Олесея Гончара – уособлення краси вірності

4 квітня 2016 року в головному корпусі Дніпропетровського національного університету імені Олесея Гончара пройшли традиційні Гончарівські читання «Найвища краса – це краса вірності». Цього року видатному Майстру слова, славетному випускнику ДНУ виповнилося б 98 років. Почесними гостями заходу стали племінниця Олесея Гончара Віра Сесь зі своїм онуком Олегом. Літературні читання зібрали студентів, викладачів та поціновувачів творчості Олесея Гончара, який завжди залишався чесним із собою та читачами. У своїх творах письменник неодноразово звертався до проблеми збереження людських цінностей особистістю, що є одним із кардинальних завдань людства на початку третього тисячоліття. Ще в 90-ті роки ХХ століття на факультеті української філології та мистецтвознавства як одну із форм пошанування Олесея Гончара й поглибленого ознайомлення з його творчістю було визначено літературні читання, які з 1995 року стали щорічними. Тож кожного року початок квітня в університеті особливий – тут проходять традиційні Гончарівські читання, учасники яких незмінно переживають своєрідний духовний катарсис, знову і знову звертаючись до найсокровенніших творчих таїн письменника. З цього приводу завідувач кафедри української літератури ДНУ, доцент Наталя Олійник відзначила: «Ми вже багато років проводимо Гончарівські читання, і мета у них одна – вчитатися у прозу Олесея Гончара. Цього року ми звернулися до краси вірності у його творчості, яка свого часу була явищем незанимаючим. Краса вірності – те, що робить людину в умовах зовнішньої несвободи внутрішньо вільною, красивою. Дивлячись на процес підготовки до читань, на калейдоскоп артистів, святковий настрій, хочеться сказати словами Терези з новели Олесея Гончара «Модри камінь»: «Я задихаюсь від багатства». Бо у нас прекрасні студенти. Кожного року, перечитуючи Олесея Гончара, вони відкривають щось своє, характерне для свого покоління», – зазначила Наталя Олійник. Учасники читань говорили про те, що Олесь Гончар присвятив своє життя служінню духовності і культурі, закликав усіх дорожити світлом та бути носіями світла, чистоти й небесності; згадували, що письменник не любив людей з «вигаслими» душами. Його творчість завжди надихала різних митців, а сам він був і залишається цікавим і сучасним наставником для молоді. Глибоке філософське осмислення дійсності, проникнення в таємницю людської душі, глобальна важливість та масштабність проблем, порушуваних письменником, уміння бачити прекрасне в житті, в людях, природі та передавати своє світосприйняття читачам, тонкий художній смак, рідкісне мистецьке обдарування – прикметні риси Олесея Терентійовича Гончара як неперевершеного майстра слова й мудрого мислителя. З вітальним словом до учасників читань звернувся голова обласної письменницької спілки Володимир Луценко, який відзначив, що до аудиторії імені Олесея Гончара заходить щоразу із завмиранням серця. До гончаріади долучилася й постійна учасниця читань письменниця Леся Степовичка. У виконан

ні студентів прозвучали вірші, присвячені Олесю Гончару, уривки з прозових творів Майстра, поезія видатного митця, ліричні пісні, також студенти підготували інсценізацію новели «Модри Камінь». З доповіддю «Совість української нації» виступила доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Нінель Зверталюк. Вона поділилася з учасниками читань особистими переживаннями і спогадами, а саме, що кожного року в перші дні квітня їй хочеться знову й знову перечитувати Олесея Гончара, відкладаючи при цьому всі інші важливі справи. Готуючись до цьогорічних читань, Нінель Іванівна пригадала, як вона, дев'ятикласниця, у 1949 році була учасницею шкільного диспуту на тему творчості Олесея Гончара. «У нас тоді не виникало питання, як у деяких сучасних дослідників, що Олесь Гончар показав не ту війну. Нам, юним, краса вірності у його творах була дуже близькою. Ці поняття поглиблювалися у наступних після «Прапороносців» творах, до них додавалися нові аспекти», – відзначила Нінель Іванівна. На завершення читань студентка Вікторія Ярова закликала усіх учасників читань виконати разом пісню «Як у нас на Україні»: «Заспіваймо дружно, і Олесь Гончар нас обов'язково почує». За традицією студенти-філологи поклали квіти до погруддя Олесея Гончара, встановленого на фасаді найстарішого, другого, корпусу університету.

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

Великоднє диво

Щороку напередодні Пасхальних свят на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ ім. О. Гончара відбувається чудова мистецька подія – «Великоднє диво». 19 квітня розмаїттям весняних барв розцвів хол на дев'ятому поверсі головного корпусу університету. Тут були і писанки, і мальованки, й чудова витинанка, й зразки яскравого петриківського розпису, й українська народна вишивка. Працівники Наукової бібліотеки імені Олеся Гончара підготували цікаву книжкову виставку та добірку вишивок. Свято організувала група аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ. Усе це розмаїття творчих можливостей позначене іменами талановитих і щедрих душею майстрів. Гостями свята стали майстер петриківського розпису, член Національної спілки художників України, член Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Віра Панко; майстер витинанки, доцент кафедри загального та слов'янського мовознавства Юлія Датченко; майстер витинанки, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України Наталія Авдеєнко; керівник університетської студії народної вишивки «Оберіг», майстер народної творчості, методист групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді Наталя Щербак. Про красу звичаїв та буття, значення мистецтва у нашому житті тепло й щиро сказала науковий керівник групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді, завідувач кафедри української літератури, доцент Наталя Олійник. Мистецьке свято цього року було оповите звучанням давніх веснянок і гаївок у виконанні першокурсниць ФУІФМ – Ганни Руденко, Діани Айви, Маргарити Сологуб, Дарії Леонової. А допомогала їм в цьому методист групи аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді, музикознавець Вікторія Карпович. Весняний настрій доповнили вірші у виконанні студентів факультету. Були на заході й елементи народного ярмаркування – окремих стіл з традиційними українськими стравами:

млинцями, печивом «жайворонки». Можна було придбати сувеніри з Петриківки. Усі кошти від свята будуть спрямовані на волонтерську допомогу пораненим військовим. На «Великоднє диво» прийшли подивитися й взяти участь у майстер-класах з петриківського розпису, народної витинанки, писанкарства не лише філологи, а й студенти інших факультетів. Усім було тепло і затишно на душі.
На фото: Студентка пропонує гостям «Великоднього дива» печиво «жайворонки».

Група аналізу у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ ім. О. Гончара

*Дорогі читачі та прихильники
«Бористену»!*

*У ці урочисті святкові дні сердечно
вітаємо Вас з Воскресінням Хри-
стовим! І нехай царюють у наших
серцях радість і душевний спокій.
Бажаємо Вам і вашим рідним у ці
весняні дні відчувати повноту жит-
тя, щедроти української землі та
родинне тепло.*

*Нехай Господь дарує вам любов,
радість, мир та злагоду на довгій
літа. Щиро зичимо Всім здоров'я,
добробуту й успіхів у добрих ділах!
Команда журналу «Бористен»*

Молодіжний євроатлантичний безпековий форум у ДНУ

У Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара під егідою Посольства Литовської Республіки в Україні пройшов Молодіжний євроатлантичний безпековий форум за участю студентів з 15 університетів Дніпропетровської, Полтавської та Запорізької областей, що цікавляться міжнародними відносинами та політикою євроатлантичної безпеки. Це вже третій молодіжний форум в Україні організований Посольством Литовської Республіки. В минулому році подібні заходи проводилися в Харкові та Одесі, куди також запрошували студентську молодь із сусідніх областей, аби разом обговорити найактуальніші питання європейської безпеки. Зокрема, на молодіжний євроатлантичний форум до Дніпропетровська завітала представницька делегація Контактного центру НАТО на базі Посольства Литовської Республіки в Україні у складі: Надзвичайного та Повноважного Посла Литовської Республіки в Україні Марюса Януконіса та його попередника Пятраса Вайтекунаса (2010-2014 рр.), Повноважного Міністра Посольства Литовської Республіки Йонаса Даніляускаса, Політичного директора Міністерства національної оборони Литовської Республіки Вайдотаса Урбеліса, Радника Посольства Королівства Норвегія Річарда Скарбороу, капітана першого рангу ВМС Королівства Норвегія (Об'єднаний військовий центр НАТО в Ставангері, Норвегія) Ханса Хелсета, Міністра закордонних справ України (2007-2009 рр.) Володимира Огризка, Директора Контактного офісу НАТО в Україні Олександра Віннікова та інших. Партнерами заходу виступили: Міністерство освіти і науки України, Міністерство молоді та спорту України, а також Посольство Королівства Норвегії в Україні. Місцем проведення форуму такого рівня в місті на Дніпрі не випадково обрали Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. «Сьогодні університет є флагманом серед вищих навчальних закладів Дніпропетровського регіону в міжнародному співробітництві. Зокрема, ДНУ ім. О.Гончара – визнаний лідер з реалізації міжнародних проектів: університет має 92 договори зі співробітництва з університетами світу, з яких уже реалізовано 19 TEMPUS-проектів та 8 проектів програми ERASMUS +. Також на базі ДНУ успішно діють Інформаційний центр Європейського Союзу, Компетентісний центр ОБСЄ, на фінальній стадії знаходиться створення Інформаційного центру НАТО в Дніпропетровській області», – відзначив на відкритті ректор ДНУ, професор Микола Поляков. «Посольство Литви, яке наразі виконує функції Контактного Посольства НАТО в Україні, виступило ініціатором проведення цього студентського форуму в Дніпропетровську, – розповідає очільник литовського Посольства в Україні пан М. Януконіс. – Ваше місто є важливим центром в Україні, а наше Посольство має з ним давні та надійні зв'язки. Зокрема, ми тісно співпрацюємо з Дніпропетровською обласною державною адміністрацією та обласною клінічною лікарнею ім. І. Мечникова. Як ви знаєте, ми беремо на лікування воїнів АТО, чимало з яких саме з Дніпропетровська. Також у наших найближчих планах – проведення в Дніпро

петровську наприкінці травня Днів Литви. Що ж стосується форуму: це окремий, призначений для студентів, проект, який виконує просвітницьку роль. Перш за все, ми прагнемо докладніше розповісти про НАТО, представити своє бачення цієї організації та познайомити з можливостями, які відкриваються для України в співпраці з НАТО. Відзначу, що ваша країна вже давно й успішно співпрацює з Альянсом. Україна була учасником усіх міжнародних операцій з підтримання миру, а також зробила помітний внесок в наукову та інші сфери нашої співпраці. Тому сподіваюся, що плідне співробітництво НАТО і України продовжиться й надалі», – підкреслив Марюс Януконіс. Орієнтування на молодь організатори дніпропетровського євроатлантичного безпекового форуму називають одним із своїх пріоритетів. «Говорити зі студентством надзвичайно важливо, адже молодь – це майбутнє України. Саме молодим людям, студентам належить будувати державність, формувати нову владу й визначати майбутню політику своєї країни. Тому нам цікаво обговорити з молоддю ту непросту ситуацію, що склалася зараз в Європі, почути її оцінки та думки, як можна спільно протистояти цим викликам. Упевнені, що наш діалог буде дуже корисним». Зрештою, протягом двох днів студенти в компанії міжнародних фахівців обговорювали нагальні питання глобальної безпеки, аналізували роль НАТО і України в гарантуванні євроатлантичної безпеки та разом пробували визначити перспективи подальшого співробітництва України з Альянсом. Зокрема, в інтерактивних дискусіях сесії «Побудова Євроатлантичної безпеки» піднімалися такі злободенні теми, як: «Зміна глобальної обстановки безпеки. Які існують проблеми і як до них підійти?», «Визначення гібридної війни», а на сесіях «НАТО-Україна. Особливості співробітництва», «Як працює НАТО: засідання Північноатлантичної Ради», «НАТО-Україна. Засідання комісії» не лише розглядалися загальні правила роботи та прийняття рішень у НАТО, але й моделювалися реальні зустрічі в Північноатлантичній раді та Комісії НАТО-Україна. Для того, аби стати «діячими» реальної політики Альянсу, студенти готувалися завчасно і ретельно. За умовами, студентські команди, які склалися з чотирьох учасників із різних областей України, мали якнайкраще продемонструвати позицію країни-члена НАТО, що дісталася їм шляхом автоматичного розподілення.

«Ми представляємо Угорщину. Це цікава країна, яка хоч і дотримується загальної європейської політики, як от в підтриманні санкцій супроти Росії, проте своєї активної позиції все ж не виявляє. Власне, чого саме стосуватимуться завдання на практику ми нам достеменно невідомо, можемо лише припускати... Проте ми з колегами встигли дистанційно вивчити чимало матеріалів, що стосуються офіційної позиції Угорщини, вже виробили нашу спільну концепцію країни і готові її представити, – розповідає студентка III курсу юридичного факультету ДНУ Валерія Пальченко. – Беручи участь у такій грі, я ніби отримую можливість відчувати себе частиною системи НАТО та просто більше дізнатися про цю організацію і заходи на підтримку України, які вона проводить. Що є, безумовно, суттєво в часи, коли Україна потребує

підтримки світової громадськості (враховуючи ситуацію на Донбасі) та прагне активно позиціонувати себе на міжнародній арені», – говорить дівчина. Прикметно, що Молодіжний безпековий форум НАТО довелося тимчасово перервати через інформацію про замінування будівлі Палацу студентів ДНУ, де проходив захід. На щастя, тривога виявилася безпідставною, і після ретельної перевірки будівлі правоохоронцями та фахівцями-вибухотехніками форум продовжив роботу.

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
Тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

Наддніпрянські читання в ДНУ

У Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара відбулася Міжрегіональна наукова конференція для студентів, аспірантів та молодих учених «II Всеукраїнські Наддніпрянські читання: актуальні проблеми історії, археології та етнології». Захід зібрав понад 40 представників з 20 навчальних і наукових установ України.

Всеукраїнські Наддніпрянські читання в Дніпропетровському національному університеті розпочали свою історію в 2014 році. Ідея Студентського наукового товариства історичного факультету про захід нового формату була радо підтримана деканатом і кафедрою факультету. Відтоді частина учасників перших читань вже закінчила університет і нині продовжує вдосконалювати свої знання в аспірантурі, в якості здобувачів чи на практичній освітній роботі. Нинішнє наукове зібрання відзначилося широкою географією учасників. На форум до ДНУ завітали молоді історики з науково-освітніх центрів Дніпропетровська, Києва, Львова, Харкова, Одеси, Запоріжжя, Вінниці, Полтави, Миколаєва, а також науковці з Білоруського державного університету (Мінськ, Білорусь) та Єльського університету (Нью-Гейвен, США). Із щирими вітаннями до гостей звернулися проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти і виховання молоді ДНУ, професор Ва-

лентин Іваненко та декан історичного факультету, професор Сергій Світленко. Зокрема, Сергій Іванович відзначив, що проведення Наддніпрянських наукових читань на базі історичного факультету Дніпропетровського національного університету є невинуватим. Адже ДНУ в цьому році відзначить 98-річчя свого утворення, і з перших кроків функціонування нашого закладу була розпочата підготовка фахівців-істориків. Так, перше покоління професорів факультету склали такі авторитетні вчені, як: Матвій Любавський, Дмитро Яворницький, Михайло Злотников, Митрофан Бречкевич, Володимир Пархоменко. «У часи динамічного світового розвитку не залишається осторонь й історична наука, яка постійно розширює своє предметне поле, оновлює теоретико-методологічний інструментарій. Сьогодні історики прагнуть осмислити ще недостатньо розроблені напрями інтелектуальної і ментальної, гендерної та сімейної історії, історії духу і тіла, дозвілля і довкілля тощо. Осць це цивілізаційне оновлення світу приводить до змін історичних парадигм, трактовок та інтерпретацій. Кожне нове покоління має право на власне прочитання досвіду минулих. За цих обставин продуктивну роль відіграють предметні наукові дискусії, які наближають істориків до істини. Такі наукові обміни надзвичайно важливі для професійного зростання молодих дослідників, адже вже в недалекому майбутньому саме ви, дорогі гості, визначатимете змісти історичної науки, реалізовуватимете перспективні напрями її поступу. Попереду у вас нові важливі бої за історію, тож зичу лише перемог у цих інтелектуальних змаганнях. Це буде запорукою того, що гармати будуть мовчати», – наголосив Сергій Іванович. Про сучасне осмислення історичної науки й новітнього історичного досвіду говорив з гостями заходу й Валентин Васильович Іваненко. У своєму виступі він звернув увагу на те, як непередбачувано пишуться нові сторінки сучасної історії. «Сьогодні постійно актуалізується проблема історичної пам'яті, а тому вітчизняний та зарубіжний досвід попередніх епох – від античності до новітнього часу – є для нас вельми цінним і таким, що потребує вдумливих розмислів, узагальнень і висновків, – зауважив проректор. – Гадаю, що всі погодяться з тим, що принцип «переписати історію» з мінусу на плюс або навпаки немає нічого спільного з високою наукою.

Початок Ісусового служіння

У Біблії є чотири Євангелії, чотири книги-розповіді про Ісуса Христа, але кожна з них починається по-різному. Євангелія від Матвія починається з родоводу Ісуса Христа. Євангелія від Марка – з хрищення Ісуса Христа на річці Йордані і далі вже описане Ісусове служіння. Натомість євангелист Лука починає опис передмовою, а далі слідує оповість про народження Івана Хрестителя, Благовіщення і народження Ісуса. Євангелист Іване взагалі починає свою книгу інакше, ніж попередні євангелисти. Він описує Ісуса Христа не як представника певної релігії, а як Слово, як втілення Божого розуму, який є Богом і об*являє Бога так, як Син об*являє батька. Можливо, ми ще повернемося у наших бесідах до того, чому так по-різному пишуть євангелисти про те саме, хоча у них і немає принципових відмінностей, але сьогодні наша тема - початок служіння Ісуса Христа, то розпочнемо з Євангелії від Марка, тим більше, що Марко більше підкреслює те, що Ісус зробив, ніж те, чого Він учив. Євангелія від Марка – це євангелія дії Ісуса Христа, Його сили і милосердя. Ісус Христос розпочав Своє служіння, коли Йому було 30 років від хрищення. Саме Марко докладно розповідає, хто ж хрестив Ісуса (1:4-8). Написано, що Іван Хреститель хрестив і проповідував хрищення – покання і прощення гріхів. Для чого було Ісусові Христу хреститися, коли Ісус був безгрішним, у Нього не було гріха? Ісусове хрищення мало декілька цілей. Євангелист Матвій, описуючи цю подію, каже, що Іван не допускав Ісуса до хрищення у воді, кажучи, що «мені самому треба у Тебе хреститися, а Ти прийшов до мене». Христос відповів: «Допусти тепер, бо так годиться нам виповнити всю правду». Тобто нет можна було порушити традицію, встановлену Старим Заповітом. У Посланні апостола Павла до євреїв (4:14-15) написано, що Ісус Христос є нашим Превосвящеником. Згідно Старого Заповіту первосвященик перед служінням мав помити своє тіло водою, а тоді зодянутися (Лев: 16:1-4). Теологи добачають, що це була одна правда, яку виповнив Ісус Христос хрищенням, а друга була у тому, що Він ототожнив Себе з грішниками, такими як ми з вами, і дав нам приклад, що ми маємо приймати хрищення у воді, коли каємося в гріхах і приймаємо Ісуса Христа своїм Спасителем і Господом життя. Ісус наказував Своїм учням хрестити новонароджених. Через водне хрищення ми ототожнюємо себе Христом у Його смерті, похороні і воскресінні. Хрищення Ісуса було надзвичайною подією.

Сталися прояви Божої присутності... Перше: небо розкрилося, друге – Дух Святий у вигляді голуба злинув на Ісуса і третє – голос з неба промовив: «Ти Син Мій улюблений, якого Я вподобав». Це було підтвердженням того, що Ісус справді є посланий від Бога Месія, щоб звершити спасіння для світу. Проте ходити у послуху до Бога ще не означає, що життя буде легким. Про це пише євангелист Марко (1-12-13). Бог-Отець не залишив Свого Сина Самого. Він послав Соїх ангелів, які служили Йому. Так само і з віруючими. Життя не є легким, надходять спокуси, труднощі, але наш Господь не залишає Своїх дітей. Ми маємо чудову обітницю, що Він нас ніколи не залишить, а перебуватиме з нами повсякденно, аж до кінця віку. Прочитайте про це з Євангелії від Марка (28:20). Євангелист Марко з першого розділу починає описувати чуда, які чинив Ісус. В Капернаумі Він вигнав у синагозі демона з одержимого. Присутні дивувалися Його наукою і силою, кажучи: «Він діє, як той, який має силу і владу, а не як книжники». Дуже скоро розійшлися чутки по усій Галілеї про Ісусове чудо, хоч Ісус оздоровленим наказував нікому не говорити, хто їх уздоровив.

Написано, що Ісус над ранком, коли ще темно було, вийшов та й пішов у безлюдне місце і там молився (1:35). Чи важливо для християн постійно, регулярно молитися? Коли Ісус Христос, будучи Божим Сином, регулярно молився, щоб виконувати Божу волю, то скільки більше ми, які живемо у цьому грішному світі, зустрічаючи стільки проблем і перешкод, маємо постійно молитися, щоб утримувати спілкування з Небесним Отцем, щоб Він Духом Святим допоміг нам виконувати Його волю і провадити переможне життя. Апостол Петро з учнями, коли рано знайшов Ісуса, Який молився, сказав Йому: «Всі шукають Тебе». Мабуть, вони були настільки захоплені чудами, які чинив Ісус, що вважали, що не варто марно витратити час на молитву. Люди Тебе шукають, там стоять хворі, біснувати та інші нещасні, щоб Ти їх уздоровив! А Ісус до них каже: «Ходімо в близькі містечка, щоб і там проповідувати, бо Я для цього прийшов» (1:38). Ціллю Ісусового приходу на землю була проповідь Божого Царства, спасіння, щоб гинучим у гріхах проголошувати Євангелію, тобто Добру новину – підкреслив євангелист Марко. Коли ми прийняли Ісуса Христа як свого Спасителя, чи це не та сама ціль, яку мав Ісус Христос? А деякі тільки того й шукають, щоб побачити якесь чудо, щось драматичне, бо це, мовляв, проявлення сили. Проте згідно Христових слів на нашому місці – це проголошення Євангелії словом і ділом в тому місці, де ми живемо, працюємо чи перебуваємо. Отож ми повинні зрозуміти і прийняти Божий план для нашого життя. Коли Бог наділяє нас Своєю силою і дарами, то не для нашої слави, а щоб виконувати Його ціль для нашого життя і Його слави. Ісус Христос прийшов, щоб проповідувати Євангелію, тобто Добру новину. Значення Доброї новини – Євангелії дуже ясно і конкретно передає апостол Павло в Першому листі до коринтян (15:1-5), підкреслюючи Христову смерть, похорон і воскресіння. Ісус прийшов, щоб об*явити Царство Боже і закликати людей до нього. Найпростіше можемо сказати про Царство Боже, що воно не є політичне чи матеріальне, але є могутньою, сповненою сили присутністю та діяльністю Бога в серцях та житті всіх, хто покаявся та увірував у Євангелію. Це Божа присутність, яка проявляється в духовній силі та підтверджується у боротьбі проти сатани, гріха та зла. Описуючи далі Ісусове служіння, євангелист Марко оповідає як Він покликав своїх перших учнів (1:16-20). Людина, яка бажає жити у Божому Царстві, передусім кається у своїх гріхах і вірить в Ісуса Христа як свого особистого Спасителя. Віра і послух формують Христових послідовників, Його учнів. Які зобов*язання мають Христові послідовники? По-перше, залишити попередній грішний стиль життя. По-друге, змінити світогляд з

світського на світогляд біблійний, тобто бачити світ, його події через, так би мовити, окуляри Біблії, через євангельські принципи життя, наслідуючи Христа, Його люблячі та вірні засади і згідно їх приймати рішення.

Часом Бог кличе людей, які дуже успішні у якомусь підприємстві, То чи вони повинні залишити свою кар*єру і йти проповідувати спасіння Христове тим, які гинуть в гріхах? Незалежно, як Бог кличе, ми повинні бути послухні Його закликів за прикладом Христових учнів. Написано, що суботнього дня, коли євреї святкували за Законом цей день, присвячений для Бога, Ісус приходив до синагоги і навчав їх. Проте наука Христа відрізнялася від науки тодішніх релігійних вчителів. Написано, що Він учив з владою, тобто Його слово не розходилося з ділом. Коли Він говорив про силу, то наказував нечистим духам в одержимих, яких приводили до Христа, вийти з них і вони звільняли нещасних жертв, якими заволодів диявол. Коли Він казав, або торкався або іншим способом впливав на хворого, то хворий ставав здоровим. А яким способом ми можемо поширювати Добру новину – Євангелію спасіння? Передовсім ми можемо засвідчити, що Ісус зробив для нас особисто. Скажіть, як перемінилося наше життя після того, як ви покаялися і прийшли до Бога. Можливо, ви мали нахил до спиртного, були залежні від наркотиків, порушували засади моралі, чинили самолюбні вчинки, мали життя порожнє, без змісту і цілі, хворіли не так тілом як душею. Христос - Спаситель, Він той самий, Він не змінився і виконує ту саму роботу, яку чинив колись. І що найважливіше: Христос вас любить, незалежно від того, у якому ви стані перебуваєте, у падині чи негараздах. Зверніться до Христа в щирій молитві, з вірою і Він вас прийме. Амінь.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді з питання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіо програму «Відвертість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 19:40, на першій програмі Українського радіо

«Неможливе стає можливим»

Нік Вуйчич: В Україні багато нужденних. Однак, це не проблема, а завдання

*****

Років 7-8 тому мені довелося летіти разом з Ніком із Нью-Йорку чи то до Мюнхена чи то до Парижу. Звіте я мав відбувати в Київ, а він до батьків у Австралію. Про цю унікальну людину тоді ще мало знали, принаймні, в Україні. Помітив Ніка ще на летовищі. Його супутник - помічник латинського походження віз хлопця на возику разом з багажем до стійки реєстрації пасажирів. Здалеку здавалося що турботливий тато розважає свою дитину. Та коли я опинився ближче зразу стало все зрозуміло. Перше враження шок. Як людина з такими фізичними вадами може взагалі жити?! Західна публіка цивілізована, а тому на Ніка ніхто не витріщався. Тамтешній соціум гуманістичний навіть у таких виявах. Поводилися присутні з Ніком як і з усіма рештою. Хіба-що, відома річ, на посадку він пішов одним з перших.

І треба ж у салоні літака моє місце було поряд з Ніком через прохід! Для зручності маленької людини вони і з супутником купили три крісла посередині салону лайнера. Хлопчина відчувалося був втомлений. Він зразу ж приліг на два крісла поперек і легко помістився на такому імпровізованому ліжку. Я намагався не буде схожим на дикуни та лише непомітно дивився на цього мужнього чоловіка. Звичайно кортіло запізнатися з ним ближче. Але як? Виявити інтерес до його небаченого ніколи каліцтва?! Так не годилося....

Потужний «Боїнг» набрав висоту. Далеко внизу залишилися могутня і багата Америка, диво сучасної техніки на захмарних висотах мчало до старенької і так часто зрадливої для України Європи. І раптом почалася турбулентність. Важкий літак почав тремтіти своїми металевими суглобами, час від часу пірнаючи у невидиму оку порожнину. Командир корабля попрохав застібнути реміні безпеки, а дехто з пасажирів як і я, вже встиг високо підстібнути на своєму кріслі, немов на якомусь веселому атракціоні. Але у багатьох відчуття були не з приємних. Натомість помітив Нік враз пожвавішав, було таке враження що йому все це подобається. У мене майнула грішна думка: а що йому втрачати?

І майже тієї ж хвилі Нік звернувся до мене:

- Ти боїшся турбулентності? Я багато літаю і для мене то лише розвага під час нудного перельоту. Все буде добре, - хлопчина усміхнувся своєю чарівною посмішкою.

А я, напевно, сильно почервонів. І від сорому за свої думки, і за те що ця людина, котра без допомоги стороннього не може фактич-

но нічого, заспокоює таку здорову пику як я. Та цей епізод вже давав мені надію що тепер є привід поспілкуватися з таким незвичним супутником. І коли турбулентність таки стихла я почав белендіти Ніку про те що авіація в усьому світі найбільш безпечний різновид транспорту, але люди все одно бояться полишати землю і таке інше. Ми розговорилися. Нік трохи розповів про себе. Перше що я довідався що він з родини сербських емігрантів і його батьки живуть в Австралії. Ми обмінялися люб'язностями про наші слов'янські коріння. Я не наважувався запитати Ніка чим він займається. Але він випередив мене і сам пояснив:

- Бог послав мене для того щоб показати іншим: безвихідних ситуацій у житті не буває. Ось я і літаю світом та розповідаю про це людям...

Салон літака не краще місце для інтерв'ю на яке згодився Нік. Ми обмінялися інтернет-адресами щоб підготувати його на віддалі. Та потім якось не склалося. Я деякий час хотів написати про цю зустріч. Але чи не вперше у своїй письменницькій біографії банально не знаходив слів для опису цієї зустрічі...

І ось тепер коли Нік побував в Україні якось нарешті, бодай, так коротко пригадав на письмі ту зустріч. Ще запам'яталося, що вже в аеропорту у Європі Нік прощаючись біля виходу з літака сказав мені з посмішкою:

- Фідель, і не бійся турбулентності. Все буде добре...

І справді все буде добре, коли у це вірять такі люди як Нік Вуйчич.

Фідель Сухоніс

Життя австралійця Ніка Вуйчича порушує межі можливого: не маючи рук та з однією маленькою ніжкою, він їздить на скейті і катається на дошці для серфінгу, одружився і має двох синів, вільно подорожує світом... У 10 років особливий австралійський хлопець намагався вчинити самогубство, бо почувався самотнім і не вірив у майбутнє.

Нині уже 33-річний чоловік збирає 100-тисячні стадіони і надихає тих, кому найважче. «Я приїхав до вас, щоб допомогти ще хоча б одній людині», — каже Нік.

Глядачі слухають із захопленням. І справа не лише у чудовому почутті гумору чи артистизмі промовця. Тут інше: дивлячись на Ніка, кожен думає: «Якщо вже йому вдалося, то і я зможу!»

— Подаруйте людині інвалідного візка, але вона ще повинна мати мужність, щоб виїхати на ньому з дому, — каже українцям Нік.

— В Україні навіть ті, хто хоче вийти, не можуть цього зробити, бо немає пандусів, ліфтів, — заперечують одразу із зали.

— Чекайте, чекайте, — перебиває лектор. — Я хочу, щоб ви знали. Я був у країнах, де, коли людина народжується з фізичними обмеженнями, її ховають живцем. Я був у країнах, де ніколи не бачили інвалідного візка чи живого інваліда, бо таких дітей вбивали. Я бачив найгірше і найкраще.

Після цих слів у залі панує пауза — на кілька секунд довша, ніж зазвичай.

Нік Вуйчич пробув у Києві лише день, заїхавши перед виступом на Олімпійському стадіоні до Київського військового шпиталю і дитячої онкологічної лікарні. Але залишив нам багато думок, які варто переосмислити.

Багато хто гадає, що мені було легко, бо я народився в Австралії. А я скажу вам, що були часи, коли уряд моєї країни не допомагав інвалідам. Це було лише 24 роки тому.

Мене надихає бачити Україну, де людей із обмеженими можливостями показують на телебаченні. Я хочу надихнути вас, як країну, і надалі інтегрувати людей з особливими потребами. Прийде день, коли Україна буде стабільною, і буря мине.

Колись я сильно хотів руки і ноги. Чому? «Бо коли вони будуть, все буде нормально», — думав я.

Чому? Бо всім іншим добре. Потім зрозумів, що це неправда. Навіть без рук і ніг я можу бути дивом для когось іншого. Є щось більше, ніж руки й ноги. Я шукаю радості та миру, мети. Руки та ноги не дадуть вам щастя. Треба знати, що важливіше: руки чи серце? Ноги чи душа?

Я переконав себе, що надії немає. «Нік, здавайся. Ти один, і завжди будеш самотнім. Роботи ніколи не буде. Щасливим теж не будеш!». Коли мені було 10, я намагався вбити себе.

Уявіть, якщо б мені це вдалося? Я ніколи б не зустрів дружину, не побачив своїх синів, не став лектором. І сьогодні розумію: здатися неправильний вибір, бо не знаєш, що там за рогом, доки не повернеш. Треба рухатися вперед. Хоробро.

Хоробрість — це не тоді, коли не боїшся. Хоробрість — робити щось, навіть коли боїшся. Якщо знайшов те, за що можна вмирати — саме за це треба жити. Інакше для чого живеш: щоб існувати, бути добрим і померти.

І це все? Треба, щоб було більше. Важко вірити у те,

чого не бачиш, доки не знайшов щось більше за себе. Нік Вуйчич: «Навіть без рук і ніг я можу бути дивом для когось іншого. Треба знати, що важливіше: руки чи серце? Ноги чи душа?»

Хотів бути промовцем, але водночас почав вчитися на бухгалтера. Держава не змогла мені сприяти — не знайшла того, хто допоміг би мені вчитися в університеті. Але тоді з'явилася недержавна неприбуткова організація, де австралійці допомагають австралійцям.

Я хочу, щоб українці допомагали українцям. І хочу бачити людей із обмеженими можливостями в університетах. В Україні дуже багато нужденних. Однак я бачу в цьому не проблему, а завдання.

Якось в океані мене занесло під хвилю, і друзі не могли мене бачити. Я крутився вгору й униз, а футболка налипла на обличчя. Я не тону, бо важу 36 кілограмів, і коли набираю у груди повітря — спливаю.

Проблема в тому, що цього разу повітря я забув. Тож обличчя накрите мокрою сорочкою, а я не можу дихати. Мене накрило ще однією хвилею, і я злякався.

Друзі шукали мене, кричали «Де Нік»? Я був унизу. Врешті вони мене знайшли. Коли тримаєшся за те, що знаєш, не панікуєш, і живеш сьогоднішнім — кожним днем і кожною секундою — переживеш усе. Якби я панікував і розкрив рота, я б втопився.

Це 57-ма країна, до якої я приїжджаю. І кожній людині, скрізь, потрібна надія та істина.

Істина в тому, що твоя цінність не визначається думкою інших людей. Іноді важко сподіватися і любити постійно. І Нік Вуйчич не прокидається щоранку зі 100%-вим позитивом. В житті потрібне щось більше, ніж просто позитив — мета, зміст, заради якого живемо.

На випадок дива у мене в шафі лежить пара кросівок (сміється, — ред.). Я бачив дива — речі, які не пояснює наука.

Коли я побачу Бога, я запитав: можна тебе обійняти? Його я першого обійму руками.

Коли зустрічаєтесь із чимось, чого не очікували, намагайтесь заспокоїтись, скажіть сусіду, що відбувається — щоб ви не були самотні, та нагадайте собі, як останній раз долали перешкоди. І ви все ще тут.

Так само і країна. Сьогодні ви перед бар'єром. Але ж це не перший бар'єр перед Україною? І ви все ще тут. І далі будете тут.

Коли я був підлітком, спробував чистити собі зуби, і навчився. Я навіть поклав у книжкову шафу між книжками гребінець, рухав головою і так розчісувався.

Потім у мене з'явився особливий одяг, без застібки-блискавки. Тому я можу одягатися самотійно. Колись у мене була борода. Нині мене голить дружина та помічники. Але раніше, коли їх усіх не було, я плечем тримав електричну бритву і рухав обличчям поверхнею бритви.

Спілкувався з багатьма дітьми. Питаю у восьмирічного: ти відчуваєш стрес? – Ага, каже мені. Чому? – Бо такі складні домашні завдання, і брати й сестри набридають.

Питаю 13-річного. Теж стрес. Змучився, бо батьки зводять з глузду.

У 17-річних стрес, бо треба знайти дівчину і вже останній рік школи. Треба лишень потрапити до університету, і все стане добре.

Стало? Ні! Це справа вибору.

Я сподіваюся, що майбутнє покоління українців буде справжньою зміною, яка має відбутися. Покоління чесності і щедрості. Покоління, яке матиме настрій і вдячність, щоб досягати кращих успіхів.

Але коли успіх прийде, не покидайте країну — залишайтеся тут, скільки зможете. І допоможіть іншим українцям знайти свої мрії.

Я серб, мої батьки — біженці із Югославії. Я відвідував солдатів у госпіталах і в Сербії, і в Хорватії. Будь-якому пораненому солдату я дам таку ж пораду, як і всім іншим: не здавай-

теся, живіть одним днем і мрійте по-великому.

Май віру і будуй на тому, що маєш. Не можна будувати на мріях та бажаннях. Але побач те, що є, і будь вдячним за це. І намагайся бути другом комусь іншому. Це далеко дорога зцілення, але не лише для людей із фізичними обмеженнями, — зціляти треба інвалідність серця і розуму.

Коли мій трирічний син плаче, я не можу його обійняти. Але він підходить і сам обіймає мене.

Найшвидший шлях з депресії — нагадати собі, за що можна бути вдячним. Найкращий спосіб — піти й допомогти комусь, хто страждає: нагодуйте голодного, послужіть бідному, змусьте дитину в онкологічній лікарні посміхнутися. І припиніть думати про себе.

Мені не треба тримати свою дружину за руку, якщо я можу тримати її серце.

Моя ідея така: 400 млн людей у світі сьогодні мають гроші. Чому б їм не скинутися по долару на день, щоб допомогти тим, хто цього потребує. Бідним і нужденним. Та створити компанії, які допомагатимуть інвалідам.

Мені 33, і я сподіваюся на великий фонд. Але якщо подарувати комусь інвалідний візок, він повинен ще й мати сміливість виїхати за двері дому. Має бути у людини мотивація і мужність.

Якщо я намагаюся змінити щось на краще, сподіваюся, ви теж спробуєте змінити щось навколо себе, у своїй сфері впливу. Якщо всі спробуємо, так і відбудуться зміни.

Майте терпіння, Україна не залишиться там, де є сьогодні. Є майбутнє, і я молюся, щоб воно було яскравим.

Іноді ніхто нікому не довіряє: молодь не довіряє дорослим, дорослі — один одному, але я вірю в наступні покоління НПО, які робитимуть те, що держава не робить, але повинна. Це вимагає часу, бо великі зрушення відбуваються повільно. За 10 років Австралія серйозно змінилася. У кожній країні є підйоми і падіння.

Іноді ми не цінуємо те, що маємо. Я ось не цінував свою маленьку ніжку. Зараз на своєму комп'ютері я набираю ніжною 43 слова на хвилину. Ну, 53 слова, якщо вип'ю дві чашки кави.

Я відвідав госпіталь для поранених солдатів у Києві. Для мене це був чудовий час. Потім ми поїхали до лікарні, де діти з онкологією. І я відчув смирення, вдячність за життя, яке маю щодня. За посмішку на обличчях дітей, щоб вони на хвилину забули про свій біль і знали, що це не кінець. Я розповів їм про свого батька: йому, з панкреатичним раком 4 стадії, лікарі сказали, що залишилося 2 місяці життя. Це було 7 місяців тому.

Коли дивився в очі людини, знаєш, чи це повноцінна, досконала людина.

Знаєте, хто змінить Україну? Ті, хто зрозуміє: не можна змінити країну, поки не зміниш місто. А місто — доки не зміниш сім'ю чи школу. Чи можеш змінити на краще свою школу? Ти не знаєш, кого там ображають.

Кожного тижня я отримую 100 запрошень. Є папка, нині там 35 тисяч запрошень. І я прийшов в Україну. Я вас люблю і хочу у вас вірити, але щось відбудеться, лише коли ви повірите у себе. Хочу, щоб ви мріяли про велике і ніколи не здавалися. Ми точно знаємо, що просто ніч прийшла. Але буде ранок, і сонце підніметься.

Тетяна Ушиніна, «Українська правда»

«Про поетичне слово»

Вражаючи факти про Івана Франка

Про те, хто такий Іван Франко, нагадувати не варто. Постать українського генія, який володів 14-ма мовами і займався десятком різних видів творчої діяльності, повинна бути прикладом щоденного наслідування для кожного. Творча спадщина Франка вражає, а його працездатності дивуються найбільші трудоголіки сучасності.

Маленький мольфар

Іван Франко – це унікальний людський документ, якому немає аналогів не тільки в українській культурі, а й у світовій. Ця його унікальність бере початки ще з дитинства. Малою Франка мама, як відомо, називала Мироном. Існувало вірування, що довгоочікувані діти часто ставали жертвами злих духів. І щоб уберегти своє чадо від цього, його треба називати не на ім'я, яке дали при хрещенні, а домашнім, поганським ім'ям. Ось чому для рідних Івась був малим Мироном. І ось цей малий Мирон володів надзвичайними, як тепер би сказали, екстрасенсорними здібностями. У селі його називали «лісова душа», адже малий Франко дуже часто блукав у лісі, розмовляв із деревами, пташками. Один із цікавих епізодів цього надзвичайного дитинства, коли малий Мирон дуже тісно спілкувався зі світом духів, Іван Франко навів в автобіографічному оповіданні «Під оборогом», у якому хлопчик – такий собі маленький мольфар – відвів від села грозову хмару. Дослідники погоджуються, що цей епізод швидше за все таки мав місце у дитинстві Франка. Найдивовижнішим у цьому є не те, що малий Мирон був такою собі химерною, навіть трохи дивною дитиною, а те, що він замість того, щоб стати сільським ворожитом чи чарівником, став одним із провідних європейських інтелектуалів.

Франко у цифрах

Іван Франко прожив неповних 60 років земного життя, з них понад 40 років віддав активній творчій діяльності. У практичному підсумку ці 40 років – це 6000 творів. Це означає, що кожних два дні з-під пера письменника виходив новий твір, який міг бути віршем чи новелою, або й повістю, романом чи монографією. За час активної творчої діяльності Франка

в нього вийшло 220 окремих видань, це означає, що кожного року Франко видавав 5-6 книжок. Серед сучасних письменників таких титанів немає, а колосальна працездатність Франка просто вражає.

Перший фаховий літератор

Іван Франко став першим українським письменником, який почав заробляти на життя пером. До нього наші літератори здебільшого у літературу бавилися. А якщо й працювали серйозно, то вижити з цього не могли. І незважаючи на те, що всі звикли вважати, що Франко – бідний-бідний письменник, що мало місце в його біографії, він заробляв доволі непогано. Вартує подивитися на Франкову садибу, яка колись була на околиці Львова, а тепер розташована в одному з найбільш елітних районів міста біля Стрийського парку. Не всі українські письменники можуть дозволити собі сьогодні такий особняк навіть у кредит, причому Франко, виплачуючи банку позику, ще й утримував жінку і чотирьох дітей. Саме завдяки літературній та журналістській діяльності Франко умів давати раду собі і своїй великій родині.

Забув про весілля через вірш

Шлюб Ольги Хоружинської та Івана Франка став, як казали гості на весіллі, символом єднання Галичини і Наддніпрянщини. Молодята вінчалися далекого 1886 року в Києві. Проте щастю закоханих мало не завадив... вірш. Коли вся весільна процесія вже була готова до церемонії: зібралися друзки, бояри, гості, молода вже одягла фату, нареченого все не було. Кинулися шукати молодого. Франка знайшли в кабінеті батька нареченої. Іван забув про власне весілля, бо знайшов якусь стару книжку і переписував із неї рідкісного вірша. Бібліоманія, якою страждав Франко, мало не поставила під загрозу шлюб письменника.

Діти і тварини

Діти Франка, трое синів – Андрій, Петро і Тарас, а також дочка Ганна, були дуже збитошні. Вони завжди голосно бавилися, постійно вигадували якісь нові каверзи. Наприклад, поливали перехожих водою з балкона або гатили цвяхи в дошки. До цього всього гармидеру додайте справжній зоопарк, який панував в оселі Франків. Іван Якович працював, а в оселі товклося восьмеро дітей. Десь з-під дивана вилазила черепаха, хатою ходив бузько зі зламаним крилом, а долівкою плигали жаби, яких хлопчачки спіймали для того, щоб нагодувати бузька. А в кутках іще й морські свинки хрумали капусту. І в цьому всьому Франко, тримаючи дітей на руках, навіть якось умудрявся писати свої геніальні твори. Сам письменник дуже любив тварин. У підвалі свого особняка на вул. Понінського Франко тримав кроликів, але найбільше любив собак, яких у нього було кілька. Франкові собаки манерами не вирізнялися і любили гавкати тоді, коли їм заманеться. Відомий сусід Франка, Михайло Грушевський, неодноразово скаржився письменнику на його невихованих домашніх улюбленців, які не давали ночами поважному професору ані спати, ані працювати. Часто, як згадає донька поета, їхня оселя нагадувала «звірячу клініку» з покаліченими тваринами, яких Франки підбирали на вулиці і лікували вдома.

Доля нащадків Франка

Петро Франко – летун УГА

Варто також згадати, що Франків син Петро, як вдома, був одним із засновників «Пласту», а також одним із перших, хто долучився до руху Українських Січових Стрільців, згодом сотником Легіону УСС.

Проте мало хто знає, що Петро Франко також був одним із засновників української військової авіації. Він очолював підрозділ летунів УГА і в цьому питанні був, можна сказати, на передовій, адже тоді авіація була найновішим досягненням прогресу. Що важливо підкреслити, Іван Франко не лише висував і пропонував певні політичні гасла чи ідеї, якими він прислужився національно-визвольному рухові. Він віддав йому найцінніше, що в нього було, – власного сина Петра, який продовжив батьківську справу у боротьбі за Україну цілком практично – у війську.

Рибалка-ас

Він умів працювати, він умів відпочивати. Так можна сказати і про Франка. Більше того, Франко і тут став першопрохідцем, адже саме його вважають засновником туристичного руху в Галичині.

Іван Франко був першим професійним туристом, який не лише сам багато мандрував, а й організував піші мандрівки Галичиною і Карпатами. У 1884 році він організував першу українську студентську пішу мандрівку. А один із віршів, який Франко написав з цієї нагоди, став спортивним гімном Галичини. Його сини також активно займалися спортом, зокрема футболем і великим тенісом, про який тоді ще у Львові мало знали. Але найсправжнішою пристрастю Івана Франка була риболовля. Тільки випадала вільна хвилина, Франко брав сіті і їхав кудись за Львів, бо, як жартував поет, у Полтві нічого доброго спіймати не можна було. Франко не любив вудок, а рибу ловив сітями чи ятерами, при чому власного виробництва. У риболовлі Франко був справжнім віртуозом, адже вмів ловити форель голими руками. Також письменник був прихильником «тихого полювання» на гриби, на яких прекрасно розумівся. Перший український політик Сьогодні мало хто пам'ятає, що саме Франко був першим головою першої української політичної партії – Русько-української радикальної партії. І. Франко, очолюючи її, став першим справжнім українським політичним лідером.

Не просто громадським діячем, а фаховим політиком. Також один із маловідомих фактів Франкової політичної діяльності – підтримка феміністично-

го руху. Він підтримував видання першого українського жіночого альманаху «Перший вінок», який видавали Наталя Кобринська та Олена Пчілка. Політичний провидець

Франко володів також даром політичного передбачення. Він був одним із перших у цілій Європі, хто передбачив крах ідеології марксизму. Франко у своїх працях, зокрема у трактаті «Що таке поступ?», написав, що Енгельсова народна держава згодом стане справжньою народною тюрмою, як згодом і сталося. А ще, до прикладу, жахливі картини з поеми Мойсей, як мати їсть тіло свого плоду. Багато хто з дослідників стверджує, що в такий спосіб Франко якимось внутрішнім зором передбачив Голодомор.

«Я вірю в Бога, але не так, як ви усі»

Поширена думка, що Франко був атеїстом. У радянські часи цю тезу підтримували і навіть спеціально для цього фальсифікували твори Франка. Насправді Франко не був атеїстом, адже виріс у побожній родині. Його батько, коваль Яків, який викував хрест на честь скасування панщини і подарував церкві коштовне Євангеліє, був одним із найбільших жертводавців Нагуєвицької церкви. Дитинство Франка було сповнене селянської релігійності, а от потім він почав шукати свій власний шлях до Бога. Проте його вільнодумство не заважало йому досліджувати Святе Письмо, товаришувати з галицькими священиками та навіть співати при Службі Божій. Наприкінці життя одній із своїх сучасниць Франко сказав: «Я вірю в Бога, але не так, як ви усі». Франко вірив у Бога, і багато творів свідчать про це, – стверджує Богдан Тихолоз, – але його віра була понадконфесійною. Як і Шевченко, він був глибоко віруючою людиною, проте пройшов свою тернисту дорогу до цієї віри. Як і митрополит Андрей Шептицький, з яким у письменника були приятельні взаємини, Франко став Мойсеєм свого народу.

Богдан Тихолоз, Галина ЧОП

Нам пора для України жити!

2016 рік в Україні проголошено роком Івана Франка та Михайла Грушевського (Указ Президента України «Про вшанування пам'яті Івана Франка» № 687/2015 від 08.12.2015 року. Каменярь, як його назвали радянські літературознавці, народився 1856-го, а помер 1916-го. Маємо сто років від дня його смерті і 160 від дня народження. Вважається що радянська Москва не видала стотомного Франка, бо Лев Толстой мав лише 90 томів. А Франко може мати й 150 томів. За 25 років незалежності України не знайшлося мецената чи державного діяча, який би зрозумів важливість видання повного зібрання творів Івана Франка...

Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка – це українська свята трійця. Нам пора для України жити! Час виконати цей заповіт Івана Франка. Січеславський поет Сергій Бурлаков написав цикл поезій присвячений світочу нашої нації. Нехай ця публікація буде, бодай, дрібкою – внеском у справу увічнення пам'яті про Івана Франка.

Редакція

Сергій Бурлаков

А МИ ІДЕМ ФРАНКОВОЮ ТРОПОЮ

* * *

Ні, він не тільки в скелище гатив
Важучим кайлом праведного Слова,
В «Зів'ялім листі» весняний порив,
В чуття гарячі не вп'ялась полова.
Занепад не для нього.

Кволість теж.

Хоч вжалили «мудрелі» кафедральні.
Від прикроців єство не вбережеш,
А компроміси підлі – аморальні.
Жага неутоленна чистоти,
Її не змірять злотом чи грошима...

Як не змалить в полоні самоти,

Коли, мов крук, нужденність за плечима.

* * *

Ольго,
Ольго...

Двічі чую: – Ольго!

Наяву чи, може, тільки в сні?

Але чом привиділись мені –

В однині.

Я уже не розрізняю вас,
Бо мені судилося до кону
Кожну з вас деліять, мов ікону,
Проклинати і любити вас.

Тільки ж серце ненароком ойкне:

– Ольго,
Ольго...

Ну, прийди ще раз.

* * *

Чому ж,
Чому ж

У геніїв любов,

Як на хресті розп'яття,

Як прокляття,

Немов гірка основа без основ?

Вони ж за неї душу всю заклали,

Вони ж її, немов дитя, плекали,

Але взамін

Лише страждання мали –

І то була розплата за любов.

* * *

Жив у будиночку

Над урвищем крутим,

Верстаючи в думках важку дорогу,

Такий він, тричі проклятий, інтим

Вже відбира з душі останню змогу.

Але здаватись немочі – ганьба!

Ладнає вудлища.

Іде на добрі влови.

А за плечима – вікова судьба,

Нових змагань непереборні зови.

Ні, брате!

Ми ще не на дні,

Ми зводимось з пониззя, мов Карпати,

Безсмертний дух наш годі захитати –

Він, як орел, – в небесній вишині.

* * *

Цить, серце, цить.

А думка не вчахає –

Від нив летить

На всніжені верхи.

Невже поради – навіть їй – немає?

А ще ж ті «друзі», наче вороги.

Цить, серце, цить.

Вгамуйся.

Біль розради

Здере з мовчання нестерпимий нуд –

І Слово не впроторити за ґрати,

Коли його, немов прозріння, ждуть.

«Спецпроект»

КИНУТИ ВИКЛИК ПУТІНСЬКОМУ «ГАЗПРОМУ»

Арне Якобсен мало схожий на норвежця. Натомість, цей худорлявий, спортивного типу скандинав нагадує представника якогось південно європейського народу. Не даремно ж сам пан Арне вважає що його предки походять з Іспанії. «Вікінг» корінням з Піренейського півострова цікавий вже хоча б тим, що наважився співпрацювати з Україною. Його наміри у бізнесі знаходять втілення у сприйнятті нашої країни на побутовому рівні. Декілька відвідин України дозволи норвежцю стати майже україномовним. Принаймні, в Осло він зможе потішити своїх земляків такими нашими словами як "дякую" та "борщ", котрі промовляє вже дуже ясно. Між іншим, з дому на роботу взимку Арне ходить на лижах. А це 12 кілометрів. Тому у свої 59 років він по юнацькі жвавий та підтягнутий. Хоч львівське пиво споживав з авторам цих рядків та українськими бізнес партнерами на рівні. Напевно, дуже вже воно йому подобається... Бізнес-проект з яким Пан Арне прибув в нашу країну і знайшов тут собі партнерів полягає у спорудженні не крупних гідроелектростанцій до 10 МВт на малих річках України. Поки-що розглядається Галичина. У Норвегії великі поклади нафти, однак, вся енергетика країни побудована на гідро та сонячних електростанціях. Чим не аргумент аби в Україні зробити акцент саме на такому різновиді енергетики.

Інформація для роздумів:

Україна має значні запаси кам'яного вугілля (Донецький та Львівсько-Волинський басейни) і бурого вугілля (Дніпровський басейн); невеликі родовища нафти і природного газу розташовані в Прикарпатті і на північному сході країни. Ці енергетичні ресурси використовуються на великих ТЕС, (Вуглегірська, Криворізька, Бурштинська, Змієвська, Курахівська і інш.). На Дніпрі побудований каскад ГЕС (Каховська, Дніпровська, Канівська, Київська і інш.). Понад 30 % електроенергії в Україні дають АЕС (Рівненська, Запорізька, Південно-Українська та інші.). Власні паливні ресурси забезпечують лише 58% потреб України, інша їх імпортується (Росія і Туркменістану). На сьогодні структура споживання електроенергії та палива в Україні виглядає наступним чином : 135,8 млрд кВт год. Вугілля та продукти його переробки – 64,2 млн т; природний газ – 65,8 млрд куб.м; нафта і газовий конденсат – 16,9 млн т.

На фото: інтернаціональна четвірка, що кинула виклик газпромівській монополії в Україні у місті Лева. Зліва направо: Ярослав, один з менеджерів енергетичного проекту, Євген Сур, Богдан Михалусь та Анре Якобсен;

На фото: на цьому маленькому гелікоптері українці та норвежці оглядали місцевість для можливого зведення малих гідроелектростанцій неподалік Івано-Франківська

Сьогодні за наведеними вище цифрами не просто слабка ефективність вітчизняної енергетики, а безпосереднє фінансування вбивств українців путінськими найманцями та націонал-шовіністами на Донбасі та анексія Криму на додачу. Російську нафту і газ кремлівські імпер-реваншисти у випадку з Україною в буквальному сенсі конвертують в кров і каліцтво наших людей. І знову ж таки за українські кривні. Отож, енергетична проблематика нині в Україні з категорії економічної набуває не просто політичного забарвлення, а несе великі морально-світоглядні виклики. Бо чекати від феодально-кріпацького утворення з суміші шовінізму, советчини і войовничого попівства під назвою Росія чогось цивілізованого справа марна. А тому Україна приречена жити в постійному спротиві (як показали останні трагічні роки навіть військовому) хворій на імперський фашизм території з населенням для якого духовні та моральні цінності сучасної цивілізації незрозумілі та навіть ворожі. За таких продовжувати купувати у росіян газ та нафту це діяти по суті зрадницькі. І знову ж таки не важко зрозуміти що зазначені факти були добре зрозумілі вже на другий день після проголошення незалежності нашої держави 24-го серпня 1991 року. Просто особиста фінансово-газонафтова залежність у тих, хто був при владі в Україні, завжди була сильніше і від державницьких обов'язків, і просто від здорового глузду. Не є гарантією те що кров та горе українців через агресію Росії нині можуть вилікувати вуглеводородних токсикоманів. Надія сповна може бути лише на усвідомлення українським олігархатом того що путінізм не просто загроза існуванню України, а й творення поважних проблем з існуванням їх статків, закордонними маєтностями, чартерними авіа перельотами і всього того що доба Януковича окреслила виразом «золоті унітази».

така інфографіка красномовна у тому що війна з Росією на Донбасі у великій мірі фінансується самими українцями

завдяки таким малим гідроелектростанціям Норвегія майже повністю забезпечує себе електрикою.

Однак, як не прикро, навіть війна не поставила крапку в спілкуванні України з російським «Газпромом». Звісна річ, що голою емоцією була б вимога до сьогоднішньої влади враз відмовитися від російських вугледів. Що не робилося десятиріччями за рік – півтора не зробиш. Отож наближати той день коли ми не будемо купувати російську нафту та газ нині треба, скажімо так, ледь не щодня. А тому проекти подібні тому з яким до України приїхав Анре Якобсен повинні мати пріоритетність від Адміністрації президента до сільради найменшого села. Позаяк тут мусів би зазначити, що сміливість норвежця у співпраці з Україною аж ніяк не сягає його кишені. Бо наш скандинавський приятель виступає лише у якості виконавця робіт: проектування, інжиніринг, можливо, навчання персоналу майбутніх малих гідроелектростанцій. Гроші, фінансування – основу будь-якого бізнес проекту він надавати не збирається. Чи то не має таких статків, чи то сміливість у бізнесі в Україні норвежця не безмежна. Однак, у цьому випадку такий жаданий нині персонаж в країні як інвестор реально присутній. Навіть два і, між іншим, обидва українці. Щоправда, свої фінансові можливості вони розвинули знову ж таки за межами Батьківщини. Уродженець Конотопу Євген Сур та львів'янин Богдан Михалусь познайомилися в українському емігрантському середовищі американської Атланти. Виявилось що цих людей поєднують не лише бізнес-таланти, а й прагнення везти, як нині прийнято говорити, соціальну відповідальну виробничу діяльність. Що ж стосується Євгена Сура, то цей чоловік вже не один рік з успіхом відчуває ще й радість правдивого, а не PR меценатства. Дві збудовані школи обладнанні на європейський кшталт у рідному Конотопі, допомога УПЦ Київського Патріархату, освітні та культурологічні проекти на материковій Україні і у діаспорі – на ці потреби, між іншим, випускник московського будівельного інституту пан Сур, без жалю сягав і сягає власної кишені. Та як людина вже добре знайома з життям сучасної західної цивілізації він так само як і його бізнес-партнер добре розуміє, що потребуючим не стільки необхідна риба як вудка для того щоб її впіймати. Тим більш коли йдеться про проблематику державного масштабу. Звичайно і Євген Сур, і Богдан Михалусь започатковуючи описаний вище бізнес-проект ризикують набагато більше аніж спортивний Анре Якобсен. Не хочу вдаватися до переліку знайомих більшості українців проблем, котрі виникають на просторах нашої Вітчизни для кожного бізнесмена, який прагне не просто щось продати чи купити, а зробити реальне діло. Та виглядає що ці два поважних пана розуміють патріотизм не лише як жовто-блакитний прапорець у салоні своїх українських і закордонних позашляховиків. Ось такої глибинної відповідальності перед своїм народом людей із серйозними можливостями як і альтернативної енергетики так само бракує в Україні. Бо національне знамено на торпеді власного авто і рука на лівій стороні грудей під час виконання гімну справді патріотичний вияв, але ще більш промовисті та значущі прояви цього славного почуття, конкретні та потрібні справи заради добра рідної держави. А тому побажаємо і Євгену Суру, і Богдану Михалусю і їх бізнес-партнеру з Норвегії здолати усі перепони на шляху в протидії О. Міллеру та іншим очільникам путінського «Газпрому».

*Фідель Сухоніс (Січеслав- Львів-Івано-Франківськ)
квітень 2016 року*

На фото: на прикладі міста Лева Євген Сур переконує норвежця Анре Якобсена що Україна, на відміну від Росії, так само Європа!

Рибна справа

Маємо доброго приятеля з штату Індіана допитливого і цікавого до життя Чака. Свого часу «Бористен» розповідав про унікальну колекцію старовинних авто, котрі зібрав та власноруч відремонтував цей непересічний чоловік. Але є у нього ще одне захоплення – риболовля. Цьому гобі Чак так само віддається сповна. Не рідко він спеціально їде до штату Кансас, де мешкає його друг Купер. І на місцевих водоймах виловлюють з іншими приятелями ось таких «звірів», котрих Ви бачити на фото.

Між іншим, у липні ці затяті рибалки збираються до штату Аркансас. Цікаво знати що вони впіймають у тамтешніх водах? Та я переконаний що рибі не буде куди сховатися від цих затятих рибалок: ані на глибині, ані в найвіддаленішому закутку великої води. Бо пристрасть до свого захоплення так притаманна справжнім американцям!

Іларіон Хейлик (Нью-Джерзі, США)

Як соловейко чоловіка розуму навчив

Один чоловік піймав соловейка і хотів його з'їсти. Але пташок каже до нього:

— Ні, ти мною не наїсися, чоловіче; краще пусти мене, і я тебе навчу трьох речей, які тобі у великій пригоді стануть.

Той чоловік втішився і пообіцяв відпустити, якщо той добре скаже.

І каже соловейко:

— Ніде того не їж, що не годиться. Ніде того не шкодуй, чого вже не можна повернути. Ніколи річам неподобним не вір.

Почувши це, чоловік пустив соловейка.

А соловейко хотів довідатись, чи навчився той чоловік його ради. Полетів угору і каже до нього:

— О-о-о! Зле зробив, що мене пустив! Якби ти знав, який я скарб у собі маю, ніколи не пустив би мене! Бо в мене є дорога і велика перлина;

якби ти її дістав, зараз би багатцем зробився. Почувши те, чоловік дуже засмутився, підскочив угору до соловейка і просив, щоб він повернувся до нього.

Тоді соловейко каже:

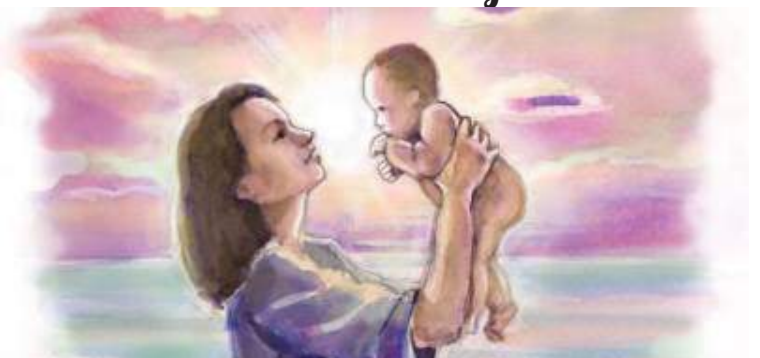
— Тепер я пізнав, що ти дурний чоловік. Все, що я тебе вчив, пішло марно. І шкодуєш за тим, що вже не може повернутись. Неподібній речі ти повірив! Дивися, який я маленький. Де ж у мені може вміститися велика перлина?! Та й полетів собі.

Ангел на Землі

Матусю наша, ми це знаєм:
 Багато ангелів є в Божім раю,
 Та на землі лише один між нами:
 Це наша мама!
 За вас ми молимося Богу,
 За вас благаєм Пресвятого,
 Щоб вам здоров'я, силу дав,
 Щоб щастя-радість вам послав,
 Щоб обминало лихо і пригоди злі.
 Матуся наша – ангел на землі!

Р.Завадович

«Наше Членство - Наша Сила»

Перші сходи Комітету XXXI Конвенції СУА, яка відбудеться 24 – 27 травня, 2017 року, в Тампа, Фл, відбулися 1-го квітня в Норт Порті, Фл. Голова Конвенційного комітету Ліда Білоус запросила управу та голів комітетів XXXI Конвенції на зустріч із зв'язковою Головної Управи, Вірою Кушнір, на інформативні сходи. Було обговорено обов'язки конвенційних комітетів, фінансові справи, бюджет, узгодження подій та плян праці. На запити присутніх відповідала зв'язкова ГУ Віра Кушнір. Було також продискутовано і вибрано гасло конвенції: «Наше Членство – Наша Сила».

До управи XXXI Конвенції увійшли:
 Голова.....Ліда Білоус (56 Від)
 Заст. Голови.....Роксоляна Яримович (56 Від)
                                   Ольга Сперкач (17 Від)
 Кореспонденційна.....Лариса Шпон (56 Від)
 Протоколярна.....Рома Гуран (56 Від)
 Скарбник.....Наталія Сантарсієро (136 Від)
Конвенційні комітети очолили:
 Реєстрація.....Анна Марія Сусла (56 Від)
 Адміністрація і прийняття....Дарія Томашоска (56 Від)
 Програма.....Оксана П'ясецька (17 Від)
                                   Спонзори, придбання фондів.....136 Відділ
 Преса, зовнішні зв'язки.....Віра Боднарук (56 Від)
                                   Неля Лехман (56 Від)
 Крамничка.....Богдана Пузик (56 Від)
 Декорації, виставки.....Оля Черкас (124 Від)

Так як XXXI Конвенція відбуватиметься на Фльориді, до Конвенційних комітетів увійшли членки чотирьох відділів на Фльориді – 17 (Маямі), 56 (Норт Порт), 124 (Ст. Пітерсбург) і 136 (Нейпелс). Фльорида знана як «соняшний штат» та як «рай на землі» через свою гарну погоду та чудову природу круглий рік. Тому запрошуємо делегаток та гостей з півночі плянувати використати нагоду та отримати ділову частину з розваговою – відвідати пляжі, пограти в голф, оглянути мистецькі галереї чи поплавати на морі!

Віра Боднарук ,пресова реф. XXXI Конвенції СУА

На світліні: сидять зліва: Оля Черкас, Наталка Сантарсієро, Лідія Білоус, Віра Кушнір, Роксоляна Яримович, Анна Марія Сусла;
 Стоять зліва: Лариса Шпон, Віра Боднарук, Оксана П'ясецька, Лариса Луценко, Богдана Пузик, Марія Шандор, Дарія Томашоска, Галина Траверза

«Донбас Сьогодні. Рубрика Світлани Талан»

ЖИТТЯ ЗА МЕЖЕЮ ТА НА МЕЖІ

Северодонецьк, у якому за останніми даними мешкає 124 тис. жителів, додаємо понад 35 тис. реальних переселенців, не «пенсійних туристів», живе надією на краще. Проте, є проблеми з працевлаштуванням. Понад 10 тис. переселенців наразі шукають роботу, а скільки місцевих – важко порахувати. Минуло майже два роки після звільнення міста з окупації, але до цього часу підприємства все ще в завмерлому стані. Однією з проблем є енергопостачання. Місто залишається відрізаним від єдиної системи енергопостачання країни і споживає електрику, вироблену на Луганській ТЕС, що у м. Щастя, а її потужності недостатньо для великих підприємств. Останнім часом жителі Луганщини стикнулися ще з однією проблемою: частину комунальних підприємств відімкнули від енергопостачання і вони не можуть працювати у звичному режимі. Зокрема, у Северодонецьку вже не один день без світла залишаються майже всі бібліотеки, художня та музична школи. Виявляється, що Держказначейство наклало арешт на рахунки, бо підприємство ЛЕО до цього часу не переєструвалося на території України і, ніби то, до цього часу оплата за споживану електроенергію йде у т. зв. ЛНР. Виникає питання: куди дивилися чиновники два роки?! І чому тепер мають від того страждати студенти, які користуються комп'ютерами у бібліотеках і звичайні мешканці Луганщини? Невже до цього часу нікому не було ніякого діла до цієї проблеми? Шукати винного – марна справа, чекати на покарання чиновників за бездіяльність – також. А як живуть наші співвітчизники у «новій молодій республіці»? На що сподіваються і що в них змінилося останнім часом? Про життя в ЛНР часом можна знайти матеріал в Інтернеті, але іноді він настільки неправдивий і навіть смішний, що одразу розумієш наскільки ми програємо інформаційну війну. Виграти у ній не можна дешевими фейками, потрібна правдива інформація від надійних людей з окупованих територій. Я зв'язалася з кількома такими людьми і, на мій подив, отримала не зовсім ідентичні погляди на ситуацію в окупованих ЛНР-ДНР. Розповідь першого чоловіка, який задля своєї безпеки назвався Духнич Г., передаю дослівно: «Минуло вже два роки, як в Україні точиться ніким неоголошене війна, але по-справжньому жорстока війна з вибухами крупнокаліберних мін, сотнями втрат наших бійців і смертями ні в чому не винних мирних людей. Моє селище розташоване в красивому місці на правому високому березі Сіверського Дінця, якраз на лінії розмежування. На цьому боці стоять ополченці т. зв. ЛНР, а на іншому, низькому, у віддаленні на 1-1,5 км – місто Щастя. З цього берега воно проглядається як на долоні – видно церкву, школу, 4-поверхові будинки. З літа 2014 року тут точилися уперті бої за Луганську ТЕС.

Спеціально для «Бористену»

Ополченці, в основному найманці Р. Кадірова і безробітні шахтарі, які пішли в ополчення, бо їм платили хоч якісь рублі, практично не заходили до нашого селища, а базувалися в лісі, якраз навпроти мосту через Донець на Щастя. Одразу ж знайшлися серед наших землячків, в основному це жіноцтво, які ходили до ополченців і підгодовували їх, мовляв, жаль хлопців, вони теж люди. Одна з них, депутат селищної ради, навіть ходила по дворах і збирала на ополченців хто що дасть: хто десяток яєць, хто шмат сала, а хто просто десятку на цигарки. І були такі, що ділилися, мовляв, та нехай, може згадають нашу доброту. Аякже, згадали! Але про це пізніше. У серпні 2014 року гвардійці вибили ополченців, які тікали, благаючи: «Не показуйте їм дорогу на Луганск! Кудам нам? В каку страну?» Через добу наше селище зайняли нацгвардійці, в основному це були молоді хлопці строкової служби, поводили себе чемно, в селі їх майже не було чути, бо базувалися в лісі. Коли у населення почалися перебої з хлібом, то вони за списком роздавали пенсіонерам із своїх запасів по 2-3 хлібини, тушковану яловичину, крупи. Було зворушливо спостерігати, як вони вмовляють, роздаючи: «Та беріть, бабусю, беріть, тіточко, у нас ще є!» Були й такі, що брали, а відійшовши вбік, сичали: «У, бандери! Коли ви вже підете?! Чи вас хтось кликав на Донбас?» Здається, тут коментарі зайві. 2 і 5 вересня 2014 року почалися два потужні наступу на наше село з боку Луганська строкової служби, поводили себе чемно, в селі їх майже не було чути, бо базувалися в лісі. Коли у населення почалися перебої з хлібом, то вони за списком роздавали пенсіонерам із своїх запасів по 2-3 хлібини, тушковану яловичину, крупи. Було зворушливо спостерігати, як

вони вмовляють, роздаючи: «Та беріть, бабуся, беріть, тіточко, у нас ще є!» Були й такі, що брали, а відійшовши вбік, сичали: «У, бандери! Коли ви вже підете?! Чи вас хтось кликав на Донбас?» Здається, тут коментарі зайві. 2 і 5 вересня 2014 року почалися два потужні наступи на наше село з боку Луганська. Це були ті ж самі кадірівці, але підкріплені свіжими силами і оснащені могутніми ракетними установками «Град». Осколки цих установок вражали все живе, зносили дахи, перетворюючи металеві огорожі й ворота на решето. І сьогодні, через 1,5 роки наступу, сліди їх лишилися, ніби це було вчора. Під час першого наступу загинуло 1,5 десятка місцевих мешканців.

І що ж? Знову знайшлися, що ополченців – так їх одразу охрестили дотепники, зустрічали хлібом-сіллю! І хто зустрічав? Багатий підприємець, власник місцевого великого магазину. Його дружина спекла коровай, а він з поклоном виходив назустріч окупантам, хоча в самого дах будинку був вщент знесений наступальним «градом». Кавказці подякували за гостинність, і тут таки розквартирувалися в його магазині. Звичайно, весь товар пішов прахом. А що тут вдієш? Війна! З самого початку кадірівці стали поводити себе як загарбники: пускали на місцевій фермі корів на шашлик, відбирали мопеди, мотоцикли і легковіки буцімто на потреби батальйону, займали під штаб і лазарет кращі будинки в селищі, щоправда, потім присмирили. Певно, командування в Луганську зрозуміло, що на них потрібна управа, а пізніше й зовсім відкликали кавказців, а на їхнє місце надіслали батальйон шахтарів Молодогвардійська, Краснодона, Ровеньок. Дух ополченців з кожним днем падає, бо затяжна війна деморалізує. Багато хто з них нудгує за сім'ями, настрої такі: швидше б усе закінчилося! Два роки війни дещо прояснили загальну свідомість людей. Більшість на боці України, але бояться вголос висловлюватися, хоча інформаційний простір російських телеканалів діє як маховик, так, що як-то кажуть, макітриться в голові». Коли цей матеріал був вже поданий, зі мною ще раз зв'язався пан Г. і розповів такі випадки. В одній із Луганських шкіл вчителька української мови зайшла до

класу і побачила такий плакат: «Осторожно: укропка! Юные ополченцы». А щоб закінчити розмову на оптимістичній ноті, чоловік розповів про свого сусіда, нічим непримітного молодика 30 років, який на початку війни «Кобзар» Тараса Шевченка загорнув у рушник і закопав на городі. Прощаючись, юнак сказав: «Прощай, Тарасе! До зустрічі! До перемоги!» Новинами з окупованого Алчевська поділився пан Володимир. Він виїхав з рідного міста, але часто спілкується із знайомими, які там залишилися. На його думку, основний тезис такий: 30% населення, яке не змогло виїхати, мали і мають проукраїнські погляди, 70% проросійських так і лишилося. Далі розповідь пана Володимира: «Колишній мій однокурсник звинувачує у всьому бандерівців, бо сам він родом із РФ, мовляв, бандерівці змушували його викладати математику українською, тож довелося йти на пенсію. Довелося витратити багато зусиль, щоб довести, що у кожній країні є державна мова, українська – мова нашої країни, він погодився, але ж все-одно у всьому винні бандерівці. Взагалі, більшість населення проросійських поглядів ненавидить Україну за мову, їм простіше її ненавидіти, ніж любити. Знайома із сусідньої кафедри запевняє, що у них все добре, працює, отримує зарплату. І тут розповідає про сина, який отримав диплом гірського інженера вже у ДНР, тепер не може влаштуватися на роботу навіть шахтарем на шахту, бо там вимагають дипломи українського зразка. Жінка протирічить сама собі, одразу ж переходить на тему Майдану, коли її знайома їздила і на власні очі бачила, як підсипали у чай наркотики і т. д. – знайома всім пісня. Жінка визнає, що раніше було краще, але відкрито визнати це вперто не хоче. Я з дружиною був на Майдані і бачив, що там був цвіт і дух нашої нації, інтелектуали, хоча й безхатченки з'їхалися звідусіль. Якось спостерігав, як цигани брали багато теплих речей з мішків, які зносили небайдужі люди, але то не є показником. З інституту в Алчевську, де я викладав, виїхали майже всі викладачі, залишилися похилого віку і ті, які ні на що не здатні, які у свій час не змогли дисертації написати, ані отримати степінь. Тепер вони всі стали авангардом, мають 2 ставки. На початку окупації ректор їм давав вказівку: «Заробляйте собі зарплату на студентах на сесіях». І вони не нехтували здирати гроші з студентів. Пізніше почалися виплати пенсій і зарплат і нездари-викладачі зрозуміли, що повернення України їм вкрай небажане, бо знову стануть простими асистентами, хоча їх діти продовжили навчання не в ДНР, а в Україні. Мій знайомий Е., чорнобилець, отримував 4 тис. гривень пенсії, працював викладачем, був «пенсійним туристом» і донедавна заявляв: «ДНР підніметься з руїн, ось тільки візьмемо Лисичанськ, Северодонецьк, Рубіжне і тоді про двинемося далі». Коли перестали таким «туристам» робити виплати, притих, тепер чухає потилицю і відмовчується. Можливо, щось змінилося у його свідомості, але треба мовчати, бо доньку взяли в аспірантуру у тому ж Алчевську.

Сусідка Н. стала фіктивною переселенкою, зареєструвавшись у матері під Харковом. Раніше підтримувала Вітренко, слухала російські новини то ТБ, син воював на боці ополченців, потім його вигнали за пиятику.

Лише зараз жінка дійшла висновку, що якби саме населення Донбасу не допустило війни, її б не було. Згадалася весна 2014 року, коли я ще працював викладачем. Тоді серед студентів я проводив бесіди про події в країні, іноді нехтуючи програмою, бо було зрозуміло, що для молоді потрібна роз'яснювальна робота. На жаль, лише 2-3 студента з групи все розуміли, але боялися подати голос, останні залишалися непробивні настільки, що хотілося їм поставити печатку «Не підлягають навчанню». Пізніше дізнався, що деякі з моїх студентів пішли добровольцями в АТО, а 70 чоловік із гірничого факультету, родом із Ровеньків, Антрациту, Свердловки стали членами Правого Сектору, що було для мене дивиною. На окупованій території з'явилася категорія пристосуванців, в основному це підприємці, які знайшли нішу, щоб не платити податки, або сплачувати їх у меншому розмірі, ніж в Україні. Вони добре розуміють, що ДНР – це погано, бо майбутнє примарне, але зараз в Україну не хочуть. Живий приклад. Підприємець І. мав своє підприємство з випічки, тепер відкрив елітну стоматологічну клініку з імпортним сучасним обладнанням, яке не має аналогів в ДНР, має великі прибутки, бо сплачує низькі податки. І. – людина розумна, адекватно оцінює ситуацію, мені говорить, що ненавидить ополченців, але для своєї безпеки на Фейсбукі час від часу викладає усі негативні факти про Україну, повернення якої він не хоче. І. добре розуміє, що йде інформаційна війна і його слово, як людини відомої, має силу.

Страшенне недопрацювання України у тому, що окупована територія не покрита українським телебаченням. Потрібно знайти кошти і накрити радіо і телемовленням території ЛНР-ДНР, бо проблема Донбасу – проблема з мізками. Якщо цього не зробити, то залишиться аморфна маса, яка не в змозі відрізнити правду від брехні, яка так і помре з душею раба, зі сміттям у голові, ставши добривом для того, щоб дали сходи нові паростки. Лише тоді Донбас оживе – така моя думка. Як приклад – діти в одному з дитсадків в окупованому Донецьку. Вихователька

має проукраїнські погляди і її вихованці всотують патріотизм, як гумка воду. Вона мені розповідала, що діти, коли граються у війну, усі хочуть бути українськими вояками і ніхто не хоче грати роль ополченця. Вдома вони пошепки говорять батькам, хто такий дядя Путін. Зі старшим поколінням набагато складніше. Неодноразово спілкувався з бабцями на лінії розмежування поблизу Лисичанська.

Раніше вони найбільше боялися ПС та бандерівців, потім таких не побачили і зараз Україну вже не вважають своїм ворогом, наразі зайняли обтікаючу позицію: «Ми за мир, щоб не було війни». Вони так, як і багато хто в окупованій місцевості, зрозуміли, що як би погано не жилося раніше, але до війни було набагато ліпше, а зізнатися в цьому не хочуть, бо це означало б розписатися у власній дурості». Нещодавно моя знайома розповіла, що їй телефонувала з Луганська знайома і пожалілася, що під її будинком стоять три танки. «Це ж тепер укropи будуть по них стріляти і можуть попасти у мій будинок!» Жінка сказала: «Так чому ти не попросиш їх звідти перебраться в інше місце?» - «Так вони ж сказали, що нас будуть обороняти від укropів!» Марно намагалася моя знайома з нею говорити, радила піти до «захисників», сказати «Як жінка, як мати, прошу вас, їдьте на своїх танках додому, туди, звідки прийшли, тоді і моя родина вціліє, і ваші матері не будуть вас оплакувати». Все марно, відповідь одна: «Це наші захисники». Логіка тут відсутня повністю. Повертаючись до життя Северодонецька, згадала, як нещодавно чекала своєї черги біля кабінету лікаря у поліклініці. Прийшов боєць і зателефонував комусь, розмовляв українською. Жінка, яка сиділа поруч мене, промовила, копіюючи солдата: «Отримала, відіслала, було. Какой ужас! Хай Бог помилує!» Я спитала у неї: «Чому вас так лякає українська мова?» Вона так на мене вирячила очі! Склалося враження, що перед нею інопланетянка. Жіночка одразу пересіла на інше місце. Ще один випадок. На ринку боєць купив булочку, а жіночка, яка торгувала молокопродуктами, покликкала його, розрізала булочку навпіл, від душі намастила її домашнім маслом і сказала: «Іж, синку!» І я подумала, що поки є такі ось небайдужі жіночки, Україна буде жити.

Світлана Талан

Ювіляру на пам'ять.

МАЕСТРО ПЕРА І ДУХУ

Перше вісімдесятиріччя славного маестро Олега Черногуза породила у мене особисто якійсь щемливій відчуття. По-правді, зразу ж спало на думку: гей хлопче, а ти вже так само далеко не юнак, коли письменники твоєї молодості в таких літах. Ну, це так особисте. І знову ж таки з огляду на персону нашого ювіляра. Бо коли мене вчили проектувати бойові ракети дальньої дії на фізико-технічному факультеті дніпропетровського університету з'явився один з найвідоміших творів маестро сатиричний роман «Аристократ з Вапнярки» (1979). Я ж здавалось вже майже розчавлений катком тотальної русифікації та «ленінською національною політикою» інстинктивно із запалом юності шукав реалізації своїх національних запитів. Бігав в гуртожиток філфаку, де можна було почути правдиву українську та починав цікавитися книгами рідною мовою. Бо, якщо щиро, то советська освіта робила все для того, аби твори по-нашому викликали в кращому випадку сум про трагічне панське минуле нині такого щасливого «українського радянського народу». Всім хто зростав у СРСР варто лише пригадати портрет Т. Шевченка (котрий неодмінно прикрашав кожен офіційний радянський захід спрямований на зміцнення «дружби народів») – прибитого горем діда у кожусі. А він же пішов з життя зовсім молодим і як ми дізнаємося згодом був , коли так можна сказати, загально знаним вітчизняним мачо. І ось з'являється черногузівський «аристократ». Книга весела, без волів, панщини, без нещасливих поневолених селян. Натомість серед героїв твору коханки, авантюристи, пройдисвіти та різноманітна публіка тодішнього життя. Можливо, у той час я зміг вподобати «Аристократа з Вапнярки» лише у карколомності сатиричного сюжету. Але й то було надзвичайно притягально для молодої людини , яка хотіла бути українцем в зденаціоналізованій імперії. Це вже згодом зрозумію, що як вважається перший сатиричний український роман Олег Черногуз, написав як потужний сарказм на тодішню дійсність «країни розвинутого соціалізму» . Написав, звісна річ, у межах радянської цензури, але тим більш архіскладним виглядало завданням майстра пера. І менш за все міг я подумати в ті часи про те, що пройдуть роки й мені випаде приємність, нехай і уривчасто співпрацювати з Олегом Черногузом, мати спільних приятелів, а головне спільні погляди та ідеї. Найперше у цих нотатках хотілося б додати дрібку своїх вражень та суджень про ювіляра не як про літератора (дасть Бог це зроблять люди більш фахові), а як про особистість, громадського діяча та людину попри «советське походження», нової формації, здатної оцінити та прогнозувати наше життя з позицій західних цивілізаційних цінностей. І як тут не згадати фізичний образ Олега Черногуза. Зараз це прийнято називати іміджом. Знову ж таки компартійна пропаганда чітко описувала зовнішність діяча «української радянської культури». Костюм сірого кольору, у свята біла сорочка, а щоденно такого ж невиразного відтінку й неодмінно краватка чи то галстук , котра душила ший і одночасно, мабуть, волелюбні наміри. Думається мені

що Олег Черногуз , мабуть, був одним з перших, хто вдяг джинси серед письменницької братії. Такі дороги в часи радянщини й котрі для людей вільних, принаймні ментально, були не лише зручні як елемент гардеробу , а й слугували певним символом відокремлення від системи уніфікації душі й зовнішності людини «розвинутого соціалізму». А ще пригадую зачіску маестро. Навіть у пору , коли декан на нашому фізтехові бігав з лінійкою, заміряючи довжину волосся на зачісках студентів Олег Черногуз дозволяв собі довгі пасма. З часом, коли вони посивіють, його такий образ набуде не лише голлівудських мотивів, а й у ньому з'являться сюжетність гуру, мудрості й далекоглядності. Дивись на такого і думаєш: ну цей чоловік точно знає як жити і що робити. Власне справжній талант письменника і полягає у передбачуваності суспільства від негараздів і бід у майбутньому. Пригадую як час від часу подавав на шпальти нашого «Бористену» маестро гострі, публіцистичні дописи про російський шовінізм, агресивність та зверхність до українців з боку багатьох москвитів. Дехто не сприймав такі публікації: ми ж брати. Час все розставив на свої місця. Чи є сьогодні у світі для України більше зло аніж Росія?! Негативно відповість лише той, хто на біле каже чорне. А Черногуз попереджав... Між іншим , у 2008 році в номінації «Публіцистика» в конкурсі імені Олеса Гончара на кращу публікацію на сторінках журналу «Бористен» Олег Черногуз був відзначений за дописи спрямовані на утвердження української державності та розвінчання великодержавного російського шовінізму в Україні.

А ще мені завжди імпонувала діловитість та організаторські здібності Олега Черногуза. Вважається що справжній талант безпорадний і розсіяний. Мовляв, обдарований фізик-ядерник може знімати калоші заходячи у трамвай. Так він весь у думках про побудову Всесвіту. Можливо, коли думати про складники космосу, то така поведінка й не така вже згубна. А ось якщо займатися соціальною проблематикою, що найперше має робити письменник, видавець і журналіст, то ходити грішною землею, як на мене, просто в край необхідно. До зірок далеко, а тітка Дуня і дід Петро – ось вони поряд. Їх турботи і сподівання слід уявляти сповна.

У найважчі економічно часи в новітній історії України в 90-х роках Олег Черногуз засновує і редагує всеукраїнський сатиричний журнал ВУС. Чи були в ті часи в країні інші талановиті гумористи? Безсумнівно були. Однак, журнал видає саме Черногуз. І знову ж таки чому. Бо одні входили в калошах у трамвай, другі в поривах творчості зовсім могли забути про передплату чи виплати для співробітників, інші для такої клопіткої справи як видання часопису банально були ледачі. ВУС проіснував менше як би хотілося. Але він не лише вписав гідну сторінку в історію вітчизняної сатири, а й ще раз довів усім нам що Олег Черногуз не просо талановитий письменник, а й висловлюючись сьогодишньою лексикою менеджер, літературний агент тощо. Живе в США родина українських меценатів Олексія та Галини Воскобійник. Ці люди у вимушеній еміграції з кінця II-ї Світової війни. У 2010 році побачила світ книга Олексія Воскобійника «Повість моїх літ». Ця книга – не просто книга українського емігранта, це історія життя людини, яка пройшла крізь пекло голодомору, розстріляний 1937 рік, "комуністичний рай", жахи Другої світової війни й вижила. А у вільному світі не тільки вижила, а й стала людиною, гідною як свого українського народу, так і своєї другої батьківщини – Сполучених Штатів Америки. У цих спогадах відбито долю, власне, не одного, а мільйонів українців, які не зі своєї волі залишили рідну Україну і, перебуваючи на чужині, жили, працювали й мріяли про волю свого народу, докладали всіх зусиль, щоб прискорити цей святий, омріяний день – День незалежності України. Автор літературного запису цього непересічного твору наш ювіляр. Знову ж таки чому успішний американець з українською душею згодився на співпрацю у підготовці головної книги свого життя саме з Олегом Черногузом. Переконай не тільки тому-то побачив в особі Черногуза обдарованого літератора. Напевно, сформованому вже за зразком західних норм Олексію Воскобійнику заімпонувала діловитість, відповідальність, працьовитість та світогляд вільної людини, котрі відрізняють нашого маестро.

Нині вже, на жаль, покійний радянський дисидент, поет від Бога Володимир Сіренко, грайливо поправляючи вже підфарбованого вуса, якимось у розмові зі мною сказав, зпритаманим йому в'їдливим гумором: « - Знаєш є письменники трьох типів. Перші це ті, хто пишуть талановиті твори і не можуть їх добре репрезентувати. Це я. Другі це ті хто пишуть безталанні книги, але добре їх проштовхують. Це ти. І треті як пишуть талановито і талановито проштовхують свої книги. Це Олег Черногуз». Як не гірко вже ніколи не почути мені доброї в'їдливості ще одного мого старшого приятеля Володимира Івановича Сіренка. Але мав за честь почути від нього своє ім'я в такій «кумпанії» навіть в такому контексті. Та хотів би розвинути думку Сіренка про Олега Черногуза знову ж таки в контексті сьогодення. Те що донедавна в нас вважалося за «проштовхування» в цивілізованому світі називається коротким скороченням PR. Без гарного PR в цивілізованому соціумі не бути успішним не тільки на письменницькій ниві, а й будь-якій ділянці соціумі. І я певен що знову ж таки одним із перших «PR менеджерів» в українській літературі став саме Олег Черногуз. Бо справді багатограний і невтомний цей чоловік! Таким створив його Бог, такі таланти передали йому батьки-подоляни. Інтернет сучасне диво людства можна вважати зліквідувало відстань й час. Як і мільйони сьогодишніх українців починаю свій ранок з перегляду інтернет-пошти. З американського штату Нью-Джерзі часто надходять е-листи від Іларіона Хейлика давнього приятеля журналу «Бористен» і Вашого кореспондента. Він миттєво реагує на такі тривожні в останні часи вістки в житті України. І не рідко неодмінно припискою в його повідомленні є така нота: « Цікаво, а що думає з цього приводу Олег Черногуз? ». Можна вважати, що в цьому реченні найвища оцінка життєвого шляху письменника, видавця, громадського діяча, справжнього патріота Олега Федоровича Черногуза. Люди хочуть знати його думку, дослухаються до неї, вона є дороговказом для їх подальших дій та вчинків. І буквально днями знову ж таки з США я отримав вісточку ще від одного подвижника української справи магістра Івана Буртика. Він написав наступне: « Дорогий п. Фіделю, я не знав, що ми маємо спільного приятеля О. Черногуза. Вчора він писав, що буде висилати до « Бористену» нову його працю. І зараз я пригадую, що він не раз друкувався у Вашому журналі. То дуже гарна людина. З привітом Буртик». Ось на цьому і хочеться завершити ці короткі нотатки з нагоди першого вісімдесятиліття Олега Федоровича Черногуза. Завершити на тому що він продовжує жити, творити і радувати людей. Нехай це триває довго-довго!

Фідель Сухоніс

Олег Федорович Черногуз (нар. 15 квітня 1936, село Іванів, Калинівський район, Вінницька область) — український письменник, журналіст, редактор журналів «Перець» та «ВУС», автор численних книжок гумору та сатири. Заслужений діяч мистецтв України (1996); Національна спілка письменників України, секретар (з 1988), член президії. Свою творчу діяльність він розпочав у редакціях районних газет на Вінничині.

Твори Олега Черногуза перекладені на 22 мови світу. Перекладають на англійську: Рома Франко (Канада) — новели, Марта Олійник (Канада) — публіцистичні статті. Есперанто: Віктор Паюк (США) — статті та новели, уривки зі сатиричного роману «Вавилон на Гудзоні» і «Гроші з неба»; переклади мовою есперанто опубліковані у 24 країнах світу. Російською: Володимир Іконников. Твори Черногуза друкують в українській іноземній періодиці, зокрема: «Українська думка» (Великобританія, Лондон), «Нова газета» (США), «Свобода» (США), «Америка» (США), «Українське слово» (Франція, Париж).

«Українці і світ»

Українська волонтерка отримала престижну нагороду у Вашингтоні

Українських благодійників відзначили на міжнародному рівні. У Вашингтоні харків'янка Олена Гончарова, керівник волонтерської організації "Станція Харків", що допомагає українським переселенцям, отримала нагороду міжнародної організації Refugees International, передає "Голос Америки". На урочисту церемонію, яка також була присвячена збору коштів на потреби біженців, зібралися зірки Голівуду, дипломати, конгресмени, власники компаній.

Олена Гончарова – голова волонтерської організації "Станція Харків". За два роки роботи волонтери цієї організації допомогли понад ста тисячам біженцям з окупованих територій Донбасу: консультаціями, соціальною, психологічною допомогою, допомогою з пошуком житла та роботи, а також – заняттями з дітьми, які через військові дії відстали від шкільної програми.

З Оленою Гончаровою та її командою президент організації Refugees International Майкл Габудан познайомився минулого року під час поїздки в Україну.

"Олена вразила тим, як вона організувала "Станцію Харків", щоб приймати людей, які приїжджають на залізничну станцію в Харкові. Вони мобілізували широку підтримку для біженців. Вони були настільки успішними, що тепер міжнародні організації розглядають їх в якості пар-

тнерів. Громадянське суспільство стає реальною силою в світі. Але те, що ми побачили в Україні, – вище середнього від того, що ми бачили в світі, але це – загальний тренд", – зауважив Майкл Габудан.

Окрім харків'янки Олени, престижну нагороду також отримав Річард Бренсон, мільярдер та власник бренду Virgin, за його лідерство в глобальних зусиллях із завершення конфліктів.

Український скульптор переміг на Міжнародному Бієннале кераміки в Італії

Український митець Ігор Ковалевич здобув першу премію Міжнародного конкурсу кераміки в місті Асколі Пічено (Італія). Премію від імені українського митця 1 травня отримає Посол України в Італії Євген Перелігін у Музеї керамічного мистецтва.

Ігор Ковалевич закінчив відділ художньої кераміки Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва. Є учасником мистецьких виставок як в Україні, так і за кордоном. У його колекції зберігається чимало відзнак різноманітних мистецьких форумів.

З майбутньої книги журналу «Бористен» «Українські воїни Добра і Правди»

Царство Небесне тим, хто з честю виконав свій обов'язок, віддавши життя за Україну та мир для свої близьких...

Про автора: Снітько Дмитро Юрійович, старший лейтенант. Був призваний у 25 Дніпропетровську ОПДБр 23 березня 2014 року. Обіймав штатну посаду заступника командира самохідно-артилерійської батареї. До війни працював на посаді старшого викладача кафедри філософії і соціології Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені Лазаряна. Є дружина і двоє дітей. Демобілізований з лав ЗСУ в березні 2015 року.

Після подій у Криму я очікував на повістку чи дзвінок з військомату, бо я тоді був офіцером запасу. Тому вже заздалегідь зібрав усі необхідні речі. Готовий був морально до мобілізації, бо знав, що саме зараз настав час підтвердити свою любов до України вчинками і залишитись чесним військовій присязі. У військомат викликали 23 березня, на день народження мого батька, і того ж дня я вже потрапив у частину. На перше бойове завдання до м. Артемівськ вирушив уже 28 березня 2014 року. Я потрапив на фронт, тобто безпосередньо у зону бойових дій наприкінці червня 2014 року. Нашій групі було поставлено завдання висунутися на певну висоту на східній околиці Слов'янська і з'єднатись там із загonom наших хлопців. Ми вирушили з базового табору на кордоні донецької області і невдовзі увійшли в передмістя Слов'янська, а потім обігнули його з півночі. На дорозі час від часу зустрічались залишки української техніки, яка згоріла під час бою, що тут тривав напередодні. Колись ці величезні сірі «вагани», наповнені купою попелу, були бойовими машинами десанту. Про страшний бій нагадувало також інше моторошне видовище – сосновий ліс в радіусі приблизно 100-200 метрів обабіч дороги був буквально скошений вогнем крупнокаліберних кулеметів, зеніток і 30-мм автоматичних гармат так, що тепер залишились тільки пні висотою 1-2 метри. Пізніше я узнав, що в тому бою під час сепарської засідки загинуло багато наших хлопців. Просуваючись в напрямку Слов'янська через с. Миколаївка, наша батальйонна десантно-штурмова група підійшла до місцевої ТЕС. Командування вирішило брати цей об'єкт штурмом сходу. Проте, зустрівши щільний вогонь із кулеметів, гранатометів, снайперської зброї та навіть мінометів, штурмова колона мала зупинитися прямо на дорозі, що йшла повз промисловий об'єкт. Один із наших БТРів було підбито і загинув водій-механік. Пострілом з гранатомета, що пропік броню, йому просто знесло голову. Це вперше тоді я побачив убитого і здобув шокуєчий досвід. Було дано наказ відійти й перегрупуватися, але, як у якомусь класичному бойовику, машина, в якій я перебував із своїми хлопцями, не хотіла заводитися. І ось ми спостерігаємо, що повз нас проходять люди і техніка, рухаючись назад, туди, звідки ми приїхали, а ми все стоїмо й стоїмо. Підбіг якийсь старший офіцер і віддав команду залишити машину і на ходу застрибувати на броню БМД, що проходили повз нас –

останні три машини ар'єргарду, решта вже відійшли.

І от ми вже рухаємося на машинах, піднімаємося на крутий пагорб по дорозі і тут одночасно відбуваються дві події, які ледь не коштували усім нам життя. Справа, з кущів і дерев на нас рухалася піхота сепаратистів, що почали стріляти, на що ми змушені були відкрити вогонь у відповідь, не зупиняючи машин. І майже одразу зліва від нас, метрах у 100-200 гримнуло так, що я відчув потужну хвилю гарячого повітря на своєму обличчі і свист осколків над головою. Упало й вибухнуло кілька ракет. Кумедність ситуації полягала в тому, що це були наші ракети з літака, що прикривав відхід основної групи, а ми, затримавшись на дорозі, відстали і потрапили ледь не в самий епіцентр удару. Не спиняючись, машини швидко рухалися, долаючи оцю всю метушню. Зліва від мене, прямо біля вуха, без упину стрекотів кулемет, а в голові вже крутилася думка – невже оце і все. Вирвавшись із оцих кліщів, де справа б'ють чужі, а зліва свої, дивом зберігши своє життя і здоров'я, ми вискочили на пагорб, але знов почули якісь постріли – працювала наша зенітка, давши попереджувальний залп при нашому наближенні – хлопці, що з основною групою відійшли назад, вже зайняли оборону на висоті і сприйняли наші з БМД за сепарські. ХА-ХА-ХА!!! Дивом розгледівши, що це свої, вони припинили вогонь. Це було 3 липня 2014 року, мій четвертий день на фронті.

Перегрупувавшись, ми підійшли до ворожого об'єкту ближче, проте залишилися на висоті, що домінувала над ним і розгорнули свої міномети. Два дні поспіль, з ранку до ночі із перервою лише для обіду, міномети гатили по сепарському лігву, вибиваючи їх звідти, а вночі чергував новенький БТР-4 і палив за допомогою своєї гармати підкріплення, що під покровом темряви намагалися прибути до сепаратистів. Зрештою, об'єкт був залишений ворогом і ми змогли просунутись далі, зайнявши їхній базовий табір, що знаходився на колишньому промисловому складі. Тут було повно панцерних ліжок, предмети побуту, особисті речі сепаратистів. Іронія полягала в тому, що нам довелося провести більше тижня в цих ангарах і спати там, де спали наші вороги. Дивне і неприємне відчуття, що не лише в мене викликало огиду. То там, то там ми знаходили докази російської «братньої» допомоги «повстанцям Донбасу» - російські армійські сухпайки, шеврони російського спецназу, новенькі «Урали» минулорічного виробництва тощо. Тоді ж ми захопили в полон кількох сепаратистів. Мені вдалося поговорити з молодшим із них. За його розповіддю, всі вони були з Луганська, спочатку чергували на блокпосту без вогнепальної зброї, потім до них приїхали повністю екіпіровані солдати, роздали автомати і наказом повідомили, що відтепер всі вони зараховані до добровольчого ополчення ДНР і за дезертирство будуть розстріляні. Цей юнак переконував мене, що головним у них був офіцер з російської армії, що відрізнявся жорстокістю і навіть застрелив когось, хто відмовився воювати в ополченні.

Після звільнення Слов'янська та Краматорська, відпочивши та відновивши боєздатність, наприкінці липня бойова група вирушила на операцію зі звільнення Дебальцеве. А далі були важкі бої під Шахтарськом, де, як всі ми потім дізналися, нашим завданням було стримування угруповання ворога задля забезпечення просування українських військ вздовж кордону, штурму Савур-могили та виведення прикордонників із оточення. Висунувшись у заданий район, на висоту під Шахтарськом рано вранці 31 серпня ми не знали, що нас чекає, хоча командир попередив про можливість серйозних боїв. Завжди згадую одну цікаву подію, що сталася вже на підступах до вказаної для розгортання висоти – назустріч нашій колоні на велосипеді їхала жінка і, махаючи рукою, голосно кричала російською мовою: «Гоніте ету сволочь с Донбаса, ребята!!!». Згадую, аж мурашки по тілу і сльози на очі. В такі моменти справді відчуваєш себе захисником України та її народу. Ще навіть не зайнявши толком висоту, ми потрапили під обстріл. Від снайперського та мінометного вогню вже були перші поранені і загиблі. Ми пробули на тій висоті всього 5 днів, але то були дні дуже важкі. Кожного дня хтось гинув і когось ранило. Я тоді був командиром міномету і під час чергового мінометного обстрілу було поранено мого навідника і одного з заряджаючих. Моторошні дні. Там же, під Шахтарськом, вперше зі мною сталося те, що наливають артилерійською дуеллю в прямому смислі слова. Ми відпочивали, аж раптом прибіг командир батареї і наказав наводитися на ціль як можна скоріше – розвідники помітили ворожий міномет, що займав позицію для ведення вогню. Стало зрозуміло – хто перший дасть залп і поцілить, той і виживе: або ми, або вони. Я і мій

навідник (новий хлопець, бо мого штатного було поранено і його відправили у шпиталь) не стали чекати заряджаючих і зробили все швидко удвох – я давав координати, він наводив, а я в цей час заряджав міномет. Дали перший залп. Командир з допомогою бінокля скорегував – 50 метрів управо. Ще один залп – ми живі, а ворог знищений... Отака якась нелюдська арифметика і статистика на війні. Наказ залишити висоту і відійти було прийнято після того, як надвечір 4 серпня наші позиції накрили «Гради» - залишитись там означало понести не виправдані втрати та й своє бойове завдання на той час ми вже виконали. Раннім ранком 5 серпня 2014 року колона машин і бойової техніки поволі просувалась на північ, повертаючись до базового табору В Дебальцеве з цього важкого бойового завдання. Всі були насторожі, тримаючи в руках свою зброю: чекали на появу ворога, що міг з'явитись із-за найближчої «зеленки». Наша колона вийшла на рівну шосейну дорогу, відійшла, здавалось, на безпечну відстань від місця нещодавніх запеклих боїв і всі бійці поволі починали розслаблятися, жартувати, палити в більш спокійній манері. Спокійніше почував себе і мій мінометний розрахунок, що їхав у кузові військового ГАЗ-66 із мінометом на причепі, уможливившись як-небудь на ящиках із боеприпасами та іншим солдатським майном. Раптом, десь попереду почувся сильний вибух і стрілянина, колона миттєво зупинилась. Я одразу й не зрозумів, що трапилось і лиш по обличчю стрілка, що їхав на бойовій машині позаду нас, зрозумів, що трапилось щось страшне. Наступної миті я віддав наказ своєму розрахунку полишити машину і сам швидко зістрибнув на асфальт. Лише зараз стало зрозуміло, що трапилось: наша колона потрапила в засідку і одна бойова машина була підбита. Розташування ворога я визначив за напрямком стрільби інших бійців – невеличкий лісок метрах в 600 справа від дороги. Ставши на коліно, я приготувався до ведення вогню, але ворога я не бачив, тим більше, сказано тріщали кулемети і я подумав, що мій автомат може почекати ближнього бою, а тому не стріляв. До нашої машини підбіг полковник і скомандував: «Міномет до бою!!!». Я разом із своїм номером обслуги миттю відчепили міномет від машини і привели його до бою так швидко, як ніколи раніше. Командир батареї дав напрямок і відстань і наказав вести вогонь: чотири касети (16 мін) полетіли в бік ворога. В цей час навколо всі стріляли зі своєї зброї, з автоматів, кулеметів та гармат, що на машинах, підствольних гранатометів та навіть зеніток. Раптом поступила команда згортатись – колона швидко рушила далі, але вже не по дорозі, а, звернувши вліво через лісосмугу, прямувала по пшеничному полю, місцями долаючи вогонь, адже пшениця загорілася від наслідків бою, що точився кілька хвилин тому. Кілька бойових машин із піхотою все ще стояли на дорозі і вели вогонь, прикриваючи відхід колони, що швидко попрямувала до найближчого блокпосту українських військових, дорога до якого зайняла хвилин 15. Прибувши на блокпост, всім було дано команду «до бою» - ми чекали продовження нападу. Але більше стрілянини чути не було. Лише коли всі оговтались, стало зрозуміло, що з цього бою вийти вдалось не всім: в підбитій із ворожого танку, що був у засідці, бойовій машині загинуло 5 наших хлопців.

«Україна – європейський вибір»

Перспективи розвитку аквакультури в Україні з огляду європейського досвіду

Аграрна Дніпропетровщина має значний водний фонд, він представлений водосховищами (Дніпровське, Дніпродзержинське, Каховське), річками, озерами. На сьогоднішній день в Україні Держрибагентство у рибній галузі України проводить багаточисельні реформи. Це і запуск рибного патруля, і дерегуляція, стимулювання розвитку аквакультури тощо. Отже, в одному із вузів Дніпропетровська на біотехнологічному факультеті нещодавно була відкрита нова спеціальність: «6.090201 Водні біоресурси та аквакультура». У зв'язку з розвитком цього напрямку та збагачення досвідом, на підставі договору про співпрацю FEFU (Федерація «Обмін Франція - Україна») та нашим університетом мною було здійсненне стажування на провідних фермах з культивуванням гідробіонтів, науково-практичних дослідницьких комплексів Франції. Хочу відмітити, що для мене то було несподіванкою, коли на тижні підведення підсумків стажувань у Франції я познайомилася не лише з членом цієї федерації, але і президентом Асоціації рибництва Франції Patrice ASTRE. Він виявився відкритою людиною. На той час, я подарувала невеликий сувенір (магніт з краєвидами нашого міста Дніпропетровськ), у жартівливій формі ми домовилися що неодмінно пан Patrice обов'язково завітає до нас. До того ж, він зазначив, що декілька разів вже був в Україні, де мав змогу співпраці з іншими вузами, рибними господарствами та підприємствами. Він здивувався, що в Придніпровському регіоні також є акваторії та індустріальна аквакультура. І в наступному році в якості стажера я зустрілася у місті Тулуза (Франція) з Patrice ASTRE та його дружиною, спеціалістом по переробці риби та рибної продукції Maryse ASTRE. Цей час був незабутнім, хоча й надзвичайно активним та насиченим. По-перше, я ознайомилися з технологіями вирощування та

Дехто підійшов до медичної машини, де пакували трупи. Я не пішов. Я знав, що я там побачу. І лиш потім я із потупленим поглядом слухав розповіді інших про те, що пакували там шматки... Одного зовсім не знайшли... Проте, Богом було дароване життя одному хлопцю з того екіпажу. Він дивом залишився живий – вибухом його відкинуло з машини і він лиш пошкодив собі ногу. Ось так буває. Цього хлопця посадили в нашу машину і я сидів поруч із ним: пригостив його цигаркою і мовчки дивився на нього, як він порожніми очима вперся в дорогу, що тікає з під кузова машини і тихо, майже нічого не розуміючи, шепоче: «їх нема, їх усіх більше нема...» Пізніше було ще багато боїв і багато випробувань під час виконання бойових завдань в районі Жданівки, Нікішино та Авдіївки, але найголовнішим є те, що ми змогли повернутися додому. Але, нажаль, не всі. Царство Небесне тим, хто з честю виконав свій обов'язок, віддавши життя за Україну та мир для свої близьких...

Дмитро Снітько (Донбас – Січеславщина)

розведення гідробіонтів, змогла порівняти український та європейський досвід. По-друге під час переймання досвіду з культивування гідробіонтів і був підписаний меморандум про співпрацю з нашим університетом. На базі якого у квітні 2016 року до Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету і прибула французька делегація, в складі якої були Президент асоціації рибництва Франції, незалежний консультант з аквакультури, член федерації обміну Україна – Франція Patrice ASTRE та його дружина - спеціаліст по переробці риби та рибної продукції Maryse ASTRE. Під час квітневого візиту Patrice ASTRE відзначив, що наш регіон має значний потенціал, достатньо акваторій та всі передумови для розвитку рибництва та забезпечення населення вітчизняною якісною продукцією. Візит в Україну був не першим, 5 разів Patrice ASTRE здійснював візити до нашої країни. З 2 квітня Patrice разом з дружиною Maryse вже мали візити до м.Київ, Одеса, Херсон, ще був запланований візит до Білої Церкви.

Після офіційної зустрічі французької делегації у стінах нашого вузу ми почали активно здійснювати програму запланованих візитів. Ректор ДДАЕУ проф. Анатолій Кобець висловив зацікавлення в співпраці і побажав плідної роботи впродовж візиту. Один із напрямків досліджень французької делегації - розробка та проектування модулів використання альтернативних джерел енергії. Під час дискусій Patrice поділився власними ідеями, а декан відмітив можливість розвитку цього напрямку та впровадження проектів в Дніпропетровській області. Тиждень розпочався з представлення презентації Patrice і Maryse ASTRE про особливості ведення аквакультури у Франції для студентів біотехнологічного факультету. Декан факультету Станіслав Піщан урочисто привітав гостей, після чого були запитання, відповіді, дискусії з аудиторією та президентом Асоціації рибництва Франції. Patrice відразу зацентрував увагу про неймовірні враження щодо «українського колориту» на біотехнологічному факультеті. Студенти ретельно готувалися до цієї події, колориту додали національні костюми, та символіка України та Франції. Patrice і Maryse ASTRE зауважили, що були приємно вражені почути запитання на французькій мові від наших студентів. Приїздом іноземних фахівців з аквакультури зацікавилися і представники преси. Під час урочистого запуску установок з культивування раків на біотехнологічному факультеті та свята, влаштованого студентами, викладачами на чолі з деканом Піщаном Станіславом, президент асоціації рибництва надав інтерв'ю для телеканалів нашого міста. Крім того, наші гості були запрошені на відкрите заняття з технології переробки продукції тваринництва, враховуючи тематику: рибна продукція. Різноманітність рецептів рибної продукції, конкурси, тематична презентація.. Такий захід був першим для наших гостей під час перебування в Україні! Впродовж перебування в нашому вузі делегація здійснила чимало візитів на провідні підприємства, комплекси з культивування гідробіонтів, обмін досвідом, порадами щодо поліпшення ведення аквакультури. Гостям більш запам'яталися візити в наступні підприємства: ЧАО «Бастіон» - одне з масштабніших на Україні по переробці свіжої та замороженої риби та морепродуктів. Підприємство експортує продукцію більш, ніж у 20 країн світу. Канал «Дніпро-Донбас» (Царичанський рибгосп, рибо-меліоративні участки каналу), центр знарядь у рибництві та палюванні «Ібіс», де відбулося знайомство з використанням сучасного напрямку «Акваскейп» при формуванні акваріумів; придніпровського та таромського рибгоспу, де французькі фахівці змогли побачити технологічні процеси з інкубації ікри, вирощування різних видів риби та ін.; навчально-наукового комплексу «Акваріум» та експозиційного розплідника рибництва, культивування кормів для риби. Залишилися приємні враження у Patrice і Maryse ASTRE від відвідування відкритого практичного заняття з дисциплін аквакультури природних водойм в поєднанні з «іхтіологією» та «гідрохімією» (викладач доц. Гончарова О.В.). Формат проведення був не стандартним для типових занять. Оскільки для задіяння студентів з усіх 3-х курсів напряму 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»

за ініціативою студентів, були сформовані групи. Студенти вдало демонстрували набуті практичні навички впродовж вивчення вказаних дисциплін. Зокрема, технологічний фрагмент видалення гіпофізу у риби, проведення морфо-метричної оцінки, визначення коефіцієнту вгодованості, вікової групи риби, володіння методиками гідрохімічного аналізу води при розведенні риби. Студенти першого курсу презентували фрагмент наукової роботи з вивчення різних технологічних умов вирощування риби, аквапоніки у рибництві; студентка 3-го курсу представила експериментальну частину культивування прісноводних креветок, вивчення рівня їх адаптації до кормового чинника, впливу адаптогенів на організм цих гідробіонтів (науковий керівник Гончарова О.В.). Асистент кафедри ВБА Стась Марія презентувала фрагмент кандидатської роботи, дискусії були динамічні, Patrice і Maryse ASTRE дали чимало порад для кожного напрямку. Приємною несподіванкою була зустріч з аспірантом Амируш (м.Тіарет, Алжир), французькі гості знайшли спільні інтереси, втім спілкування на французькій мові дало можливість спільним туристичним візитам по місту. Алжирський колега почав задумуватися про новий напрямок проведення досліджень – аквакультура.

На фото: подружжя Patrice і Maryse ASTRE разом з автором статті в кабінеті декана біотехнологічного факультеті ДДАЕУ Станіслава Піщана.

В результаті візиту було обговорено та спроектованого чимало сумісних проектів, в тому числі і можливість проведення обміну студентами Україна-Франція, співпраця з провідними підприємствами з культивування гідробіонтів Франції, України з залученням наших студентів та викладачів. Слід зауважити, що провідним завданням у програмі Patrice і Maryse ASTRE в нашій країні є проведення аналізу акваторій, дослідження потенціалу рибних господарств та внутрішніх водойм. Основна мета: співпраця Україна-Франція, розвиток, впровадження європейського досвіду вирощування та розведення гідробіонтів до технологічних процесів українських рибних господарств, розвиток рибної галузі в Україні.

Французький фахівець відмітив, що Дніпропетровська область багата на акваторії, а також має значний потенціал. Наприклад, канал Дніпро-Донбас, на який був здійснений візит, є міцною базою, за умов реалізації проекту, яким поділився Кузора Віктор. Patrice запропонував розвивати та впроваджувати до технологічних фрагментів вирощування гідробіонтів аквапоніки. Він презентував програму APIVA, де відзначив позитивні моменти цього напрямку та практичну цінність реалізації цього модулю на наших фермах. Це дасть змогу виробляти екологічно-безпечну продукцію.

Отже, будемо сподіватися на продовження співпраці та реалізації задуманих проєктів за підтримки наших французьких колег. Під час одного з візитів мені запам'ятовся один вислів Patrice, він зауважив: «Я завжди намагаюсь шукати те, що об'єднує людей, а не створює певні границі. Тому вода, риба - рефлексують та є природними.. Головне, це відкритість, духовність, динамічний розвиток, що є керуючою силою та місією...

**Олена Гончарова (Україна),
Patrice і Maryse ASTRE (Франція)**

у Франції під час вивчення вирощування риби в озері Monbel

«Слово редактора»

Про тих, хто робить неможливе

Черговий візит до госпіталю. Засмутила теща хлопці нічого доброго не чекають на фронті. В останні дні знову прибувають повітряні борти з Донбасу. Головні тези від спілкування з нашими захисниками:

1. Війна надовго бо вигідна можновладцям по обидва боки фронту.
2. "Ополченці" сьогодні більше щось віртуальне, аніж реальне. Більшість з тих, хто справді до таких належав захищає "руській мір" вже у іншому світі. Під виглядом ополченців по наших військових стріляють регулярні російські частини.
3. Пиятика, злодійство, на жаль, реалії української армії. На відміну від попередніх хвиль мобілізації з нині наявної " четвертої" більшість не збирається лишатися за контрактом на власні осі побачивши безлад у війську.
4. Волонтерську працю часто зводять нанівець безвідповідальні та недалеко військові. Замовляють те що абсолютно не потрібно на їх позиціях, перепродують в магазинах привезене. Порадувало:

1. Географія воїнів. Буквально вся Україна. Був один вусань з Макіївки. Років 50-55, стилізований оселедець і козацькі вуса. Зовнішність ледь не театральна. Але прибув не зі сцени, а з самого пекла. Російськомовний. Сказав як відрізав: - Я не за Порошенка і Яценюка воюю. Я за свій народ...

Виглядає наше патетично, навіть знову ж таки театральньо. Але сказав це з матюком, кульгаючи на прострелену під Донецьком ногу...

Просто незбагненно де такі люди беруться попри сотні років русифікації та брехні нашого народу. Потиск руки був для мене більшою нагородою, аніж

рукоштовання з будь-яким президентом.

2. Ті хто пройшов АТО кістяк майбутнього України. Їх думки, судження, світогляд абсолютно цивілізаційний, державницький, хоч і може бути оформлений в протакавату лексику.

3. Кожен з тих з ким нам вдалося поговорити, попри те що поклав здоров'я та більш аніж критично ставиться до нинішньої влади, поглядів своїх не збирається міняти. Україна має і повинна жити так як хоче - основний лейтмотив розмови...

4. Хлопці мають великі духовні запити. Подякували за харчі, а цікавість найбільшу виявили до книг. Ось де нині справжній український читач! На фронті!

І насамкінець ще про одне. На наше прохання про фото на згадку ввічливо попрохали зробити його без облич в кадрі. Самі вони нікого не бояться. Але путінські гниди використовують фото наших бійців для шантажу і психологічного тиску на рідних воїнів через Інтернет. А це ранили наших героїв найбільше. Слава Україні!

«Долаємо ворога разом!»

«КІБОРГ» З РІВНОГО

Про Романа Рудейчука з Рівного я знав ще до нашої фізичної зустрічі. Він той "кіборг" штурмового Добровольчого Українського Корпусу що захищав Донецький аеропорт. Взимку минулого року «Рудя» отримав важке поранення - три уламки від міни влучили в голову. В ті дні йому було трохи більше 18 років. Він чекав повноліття, щоб поїхати на фронт. В медичному висновку написали - травма на виробництві. Роман Рудейчук не отримує допомоги від держави, бо на війну пішов добровольцем. І ось героїчний юнак у Дніпропетровському. На початку квітня він приїхав до міста на Дніпрі аби спроводити на передову свого приятеля Івана, а так само зустрітися з своєю коханою січесьлавною Ларисою. Від знайомих волонтерів довідався що у юнака поважні проблеми зі здоров'ям. Фактично Роман і так повернувся з того світу. Поранення було, як прийнято казати, не сумісне з життям і аби не професіоналізм та відданість дніпропетровських медиків, то ми б втратили молодого і відданого патріота.

Роман доволі високий на зріст. В його роках не годяться мати черевце. Але дочотити, бодай, з десяток міліграм хлопцю б не завадило. Однак, потиск руки хлопця чоловічий і мужній. Серце заповнює коктейль з невимовних емоцій та почуттів. Перед мною фактично дитина. Згодом під час нашого спілкування я переконаюся і в деякій інфантильності Романа, і в тому що навіть війна не позбавила хлопця юнацького романтизму та безпосередності. А з іншого поряд зі мною був справжній чоловік, мужчина, захисник! За цими словами не патетика, а суть того що відбувається в Україні! Аби не такі як Роман сепаратиська наволоч творила б страшний шовіністично-фашистський «руський мір» і за кордонами Донбасу. Аби не такі як він то під загрозою опинилось би взагалі існування України. Це страшні істини сьогодення. І осягнути їх не може хіба – що дурний або ворог... Політики і журналісти, науковці та урядовці в Україні роками говорили про начеб-то брак державницької ідеології в нашій країні, про відсутність, мовляв, якогось об'єднавчого чинника для всіх українців. А в особі цього худорлявого юнака із майже дитячою зовнішністю та долею справжнього мужа можна було бачити усі складники підґрунтя для того що прийнято називати національною ідеєю. Роман та його бойові побратими, котрі буквально з усіх кутків нашої країни, ризикували здоров'ям і віддавали життя заради одного – заради того щоб була Україна. На жаль, такий жорстокий навіть сучасний світ і, як не гірко, Господь хоч і дав так багато доброго українцям та водночас оселив поряд з таким кровожерним і диким сусідом. Жорстокість і лють Кремля така ж як була за часів Чингісхана і чекати від цього феодально-кріпацького утворення з суміші шовінізму, советчини і войовничого попівства під назвою Росія чогось цивілізованого справа марна. А тому Україна приречена жити в постійному спротиві (як показали останні трагічні роки навіть військовому) хворій на імперський фашизм території з населенням для якого духовні та моральні цінності

На фото: Роман Рудейчук разом з Ларисою під час відвідин міста Дніпропетровська.

Як вміло і советська, а тепер російська пропаганда перетворювала негідників на героїв, злочинців на праведників. Чому ж будемо такими недолугими і не возвеличимо належно справжніх героїв?! Образ того ж Романа Рудейчука сам по собі несе потужний ідеологічний, виховний заряд. Про таких як хлопчина з Рівного потрібно знімати фільми, писати книги, розповідати на виховних годинах у навчальних закладах, їх обличчя мусять прикрашати «бігборди» по містах і селах країни. Зрештою, люди які відповідають в країні за ідеологію повинні знайти нові, сучасні форми пропаганди тих патріотичних і духовних цінностей за яких проливали кров і віддавали життя наші герої. А ще кожен з нас, в прийнятний для нього спосіб, мусить допомагати тим, хто відчув жахи АТО. Українське суспільство має пройти і це випробування – випробування усвідомлення того що наші справжні захисники і герої нині не у міфах радянської, по суті шовіністично-російської пропаганди, а поряд з нами. Вони живуть на сусідній вулиці, їздять у тому ж громадському транспорті, так як і ми потерпають від дорожнечі, мізерних зарплат і безгрошів'я. Для багатьох з них ці випробування ще більші, ніж для решти співгромадян. Адже навіть для тих пройшов АТО неушкодженим час на війні не минає безслідно для здоров'я. Такі люди особливо гостро сприймають будь-які прояви соціальної та іншої несправедливості.

сучасної цивілізації незрозумілі та навіть ворожі. Позаяк мусимо не просто шанувати власних героїв, а творити з них символи та кумирів. Тим більш що вони того варті. І будемо відверті – цьому можемо повчитися у наших ворогів. Будьмо уважними до цих людей навіть у побутових дрібничках. І якщо в круговерті будень Ви відчуєте черствість у душі коли зустрінетеся з героєм АТО на мить уявіть де він був в криваву для України зиму коли Ви спали в теплому ліжку у власному помешканні. Згадайте про сльози їх матерів і дружин коли вони проводжали наших захисників на поле бою. Уявіть, бодай, на хвилику як то боляче кожного дня чекати дзвінка на мобільний від рідної людини, яка щодня і щогодини у смертельній небезпеці. Зрозумійте, хоч частково, що то за велике щастя коли батько чи чоловік завжди поряд. І як то невимовно сумно зустрічати вихідні без тата і коханого. Це ж на загал не складно. Бо воїни АТО відчувають все так само як ми... А щодо Романа Рудейчука то нині я вірю що у нього все буде гаразд. Бо, напевно, є у Всесвіті вища сила Добра і Справедливості, яку багато людей назива-

ють Богом. Пройде буквально тиждень після нашої зустрічі з Романом у Січеславі й в столиці Галичини моя розповідь про нього зворушить до дії добрих і заможних людей. Вони згодилася взяти опіку над «кіборгом» та забезпечити його ґрунтовне лікування та обстеження спочатку у Львові, а, потім коли буде потреба, і за кордоном. Ніколи не страждав забобонністю, позаяк нині хочу цією інформацією обмежитися. Та неодмінно розповім про подробиці лікування та видужання Романа, коли це стане реальністю. І ще дуже важливо що поряд з нашим героєм, нехай навіть на фізичній відстані, віддані йому люди. Мудрі й турботливі батьки, вже згадана вище Лариса. Між іншим, дівчина працює поліціантом та познайомилася з хлопцем виконуючи, так би мовити, службові обов'язки. А відтепер і нові приятелі та друзі, котрі сповна відчувають моральний і не лише борг кожного з нас перед такими громадянами – праведниками як Роман Рудейчук!

Фідель Сухоніс,
фото автора

Рецензія на книгу Дмитра Бондаренка «Роман з революцією»

РЕВОЛЮЦІЙНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЛЮБОВІ

Жити дуже складно.

Дуже мало любові і багато самотності...

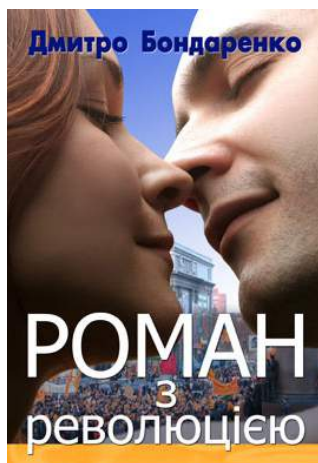
Петро Мамонов

Антонім любові – це навіть не бай-

дужість і не огида.

Це банальна Брехня.

Сергій Довлатов

Більшість з нас живе, як... живеться. Побут, робота, типові розваги, звані в психології гучним словом «рекреація». Сумно. Однак, якщо вдуматися, то цей сум і «рекреація» – тільки поняття, що зароджуються в наших головах. Будь-який емпірик зазначить, що тільки від самої людини залежить її життя. Точніше, від широти погляду. Спеціально поцікавилася у знайомого фотохудожника, як називається широта людського погляду, наприклад, у фотографії. Виявилось – панорама. Майстер принагідно пояснив, що панорамні знімки важкі для непідготовленого сприйняття, оскільки містять багато деталей. Суть панорами полягає в мистецтві відтворення великої кількості де-

талей, адже загалом інтегрована концентрація на кожній із деталей дає цілісне сприйняття. На мій психологічний смак, окрім вищезазначеного, властивості зорового аналізатора розкривають перед нами не лише панораму сприйняття дійсності, але й, як годиться, зміст зображеного. Щоправда, для цього потрібно все доступне зору ввірити мозку, тобто створити свою, персоніфіковану картину світу. І тут постає питання: а яким знімкам ми надаємо перевагу – кольоровим, під пальмами в яскравому пляжному одязі, з типовим атрибутом подібних – півасиком, або ж чорно-білим, із зображенням суворих зледенілих вершин... Хоча... Розумію, що чимало прихильників не ускладнювати своє життя, відразу ж запросять чогось наближеного до пальм... І це зрозуміло, адже людина – це не лише її цілі і прийняті нею догми, вона створена з реальної плоті та крові. Тому-то чільними ідеями сучасної дійсності оголошені адаптивність і толерантність: скрізь і до всього можна пристосуватися, все пояснити і прийняти без зайвих міркувань і моралізаторства. На жаль! Це примітивна схема сучасного лжепанорамного сприйняття дійсності: на одному полюсі – адаптивність, на іншому – толерантність, а між ними порожнеча. Вакуум. І схема ця настільки ж небезпечна, наскільки й особистісно безхребетна.

Знову ж таки, усереднений (складнощами життя і примхами долі) читач може сказати, що ми живемо у складний час, в епоху змін. Тому – не варто прискіпуватися. А однак орієнтуватися на історичні віхи треба неодмінно.

На мій погляд, життя не повинно бути надто жорстко пов'язане з якимись епохами чи віхами. Довірятися такій, з дозволу сказати, схематичності – означає знецінювати своє життя і власну індивідуальність. Черговий слоган посереднього младокерівника: «раніше ми існували, потім – животіли, а зараз – відновлюємося» заганяє в лещата підсвідомість людини, яка хоче зайти в ліфт і піднятися на ньому вище, щоб ковтнути свіжого повітря, але на дверях ліфта напис: «ходу немає».

Разом з тим спроби пов'язати певні історичні епохи з картиною світу індивіда-людини-особистості в літературі зустрічаються повсюдно. Не можу сказати, що я з таким станом справ не згодна. Просто ставлюся до них хоча і з розумінням, але й обережно: не люблю кон юктурщини. Зрозуміло, що письменники відображають дійсність, узгоджуючись зі своєю апперцепцією, і тим, як бачить це життя якщо не більшість, то, щонайменше, їх референтна група. І це вже реальність, де все залежить від характеристик «широти панорами» автора, а не від обставин, у яких він перебуває. У це хотілося б вірити.

Адже автор за допомогою свого твору формує художню свідомість читача, яка за всіма канонами літератури має бути пов'язана з мораллю й етичністю. Навіть якщо автор проводить своїх героїв через пекло пристрастей і вільностей у всіх життєвих сферах.

Особливо цінним і дефіцитним «продуктом» літературної творчості в наш час є опис любові. Любові справжньої, земної, з емоціями і невдоволенням собою, з очікуванням дива і розчаруванням... Людина, яка по-справжньому любила, ніколи і ні за якої історичної епохи не вважатиме своє життя прожитим даремно.

І література покликана таких відчуттів навчати. Навчати тримати в пам'яті емоційний злет, який ми називаємо любов'ю. Рівнятися на нього навіть тоді, коли туга стискає своїми кремезними долонями, коли поруч не видно жодного небезнадійного обличчя. Коли революційна ситуація змушує ділити знайомий світ на своїх і чужих, і, як лакмусовий папірець, перевіряє істинність наших життєвих цілей...

Багато ще хочеться сказати. Але... занадто довга PRELUDE.

Ніколи не думала, що напишу рецензію на революційний сюжет. Не люблю революцій, бо добре знаю історію.

Проте Дмитро Бондаренко своїм романом мене приємно здивував, до того ж опосередковано, за допомогою свого твору, змусив написати найбільший вступ до рецензійного тексту.

Отже, про що ж роман? Про те, що кожен із нас хоч одного разу в своєму житті повинен бути чесним перед своїм «Я». Про вибір або, точніше, індивідуалізовану систему вибору в загальнолюдських координатах, яку ніхто ще в цьому світі не відміняв. Про підміну понять (так часто буває в

епоху трансформації суспільства). Про любов у революційній ситуації, про зраду жінки, про рідне місто, яке вічно дзьобає носом в ментальну «пухову перину» і якому матеріальна сторона життя завжди була миліша: автор відправляє нас до епохи, яку ми всі пережили десять років тому.

Кожен по-своєму.

І, так само по-своєму, ми переживаємо теперішній час, в якому є багато фантомів і переспівів з минулого, але і нових можливостей накопичення досвіду ми бачимо зараз чимало. І знову-таки: звернімося до фотомистецтва! Кожен примудряється збирати свій досвід, дивлячись на одну і ту ж ситуацію в схожі, як близнюки, видошукачі фотоапаратів. Проте – натискаючи на спускову кнопку тільки на важливому для нас кадрі життя, щоб «моментизувати» вислизаюче незнане, яке завжди турбує: але це тільки феноменологічний момент протиставлення особистості та матеріального світу.

У сучасному мистецтві обертів набирає так звана постмодерністська психологія, яка, власне, відмовилася від статистичного вивчення будь-яких явищ у людському житті. І автор майстерно демонструє нам цей підхід стосовно літератури і глобальної тематики, аналізуючи взаємодію почуттів індивідів та епохи, в якій вони співіснують. Щоправда, злегка звужуючи контекст до усередненої української провінційності.

Однак основне питання залишається відкритим і після закінчення аналізу роману. Розвиток теми: любов і революція – чи сумісні вони? Чи своєчасні? Чи насправді щирі ці пориви в часи, коли мітингова повсякденність перевіряє правдивість наших почуттів, спрямованих на «революційне щастя»?

Хтось при оцінці сюжету спирається на атитюд – «...прийшла пора любити, і почуття виникає, попри все...»

Хтось скаже, що в революції почуття недоречні... Залишаються лише випалені емоції... І це передбачуване.

Хтось двома руками «за» любов: немає іншого почуття, яке б настільки збіглося з революційним підйомом і екстазом, який формується під впливом віри у перемогу Особистості.

Що дає прочитання роману? Відчуття життя. Реального. З саунами, бухгалтерськими розбещеними квочками, сімейними сценами і маршруточними talks на тлі підйому революційної самосвідомості місцевих мас. Боротьба за себе, свої емоції та любов, здатність вистояти навіть при тотальних невдачах, – парадигмальна напрямна роману.

І ще. Наше теперішнє суспільство сприяє злетам. Воно на підйомі. Адже небайдужий соціум активно аналізував свої помилки десятирічної давнини. І дійшов висновків.

Тому, геть адаптивність і толерантність! На дверях соціальних ліфтів заборонних написів немає, і ліфти працюють!

Ковток революційного повітря тепер може вдихнути кожен.

Хто забажає.

Ольга Репіна, м.Дніпропетровськ

«Наші переклади»

Петро Коваль (Ольштинек, Польща)

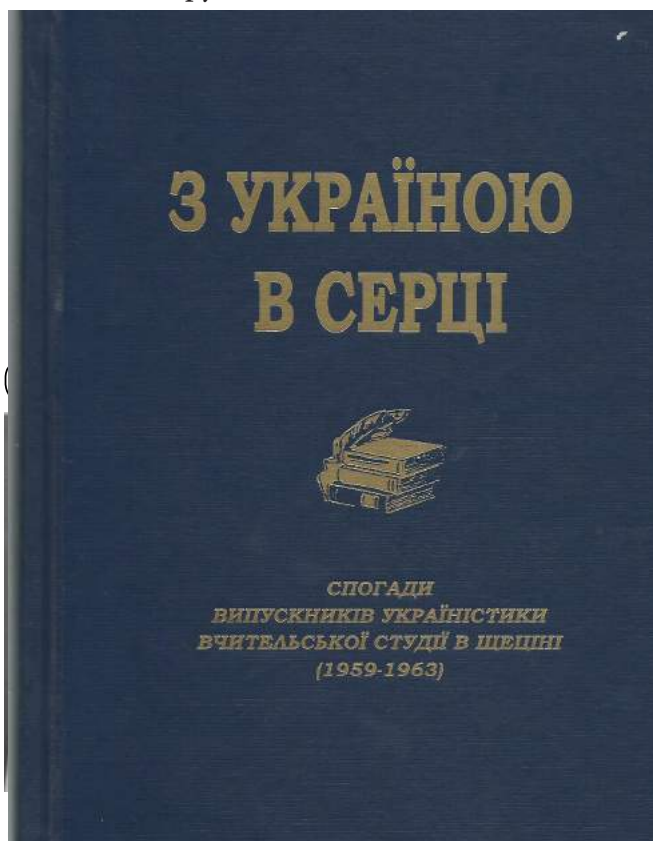
ПАМ'ЯТКА ПО НЕСКОРЕНИХ

Злочинна операція „Вісла” 1947 р. повинна ввійти до історичної пам’яті як друга по Голodomорі 1932-1933 років великомасштабна трагедія нашого народу в ХХ столітті. Організатори цієї нечуваної в історії Європи етнічної чистки поставили собі за мету не тільки позбавити південно-східні землі Польщі залишків корінного українського населення, але також здійснити його цілковиту асиміляцію шляхом планового розпорощення на чужій території. Час показав, що помимо застосування найбільш лукавих та антигуманних методів залякування, пов’язаних з психічним приниженням, з заборонаю доступу до рідної культури, не вдалося до кінця придушити духа непокори 150 тисяч беззахисних вигнанців через перші 10 років позбавлення права вияву національної totoжності, бо навіть вживання слова „українець” тоді суворо заборонено. У найбільш небезпечній ситуації опинилися діти, які переживши війну, починали навчання у польських школах. Знайшовшись в оточенні налаштованому вороже до всяких проявів українства, свій контакт з рідною мовою та культурою змушені були приховувати в стінах батьківських домів, бо це сприймалося як щось шкідливе і небажане для навколишнього світу. Перервався контакт депортованих українців із рідним церковним життям, з вартостями власної національної духовності. Неможливе стало пізнання рідної історії з огляду на цілковитий брак української книжки, преси та взагалі друкованого слова. Школа, засоби масової інформації, потужна тоді державна пропаганда неустанно брехливо підсичували в суспільстві ворожу атмосферу відносно українців. Нічого дивного, що в таких обставинах чимала частина покоління українських дітей війни вирикалася свого родоводу, дехто навіть почав ставитися до нього неприязно, а навіть з презирством. Утотожнювання з польськістю корисніше впливало на можливості професійної і політичної кар’єри, а передовсім не загрожувало незичливістю з боку українофобсько налаштованого середовища. На боязнь перед признанням до українства в чималій мірі впливала також психічна травма, набута в роках жорстокого антиукраїнського терору на рідних землях Закарпаття. Слід додати, що прояви національного самозаперечення деяких осіб, переважно морально деградованих кар’єристів, деколи разуче переходили норми пристойної поведінки, відслонюючи признаки людської підлоти. Власного родоводу позбувалося тоді і чимало дорослих осіб, вихованих в душі релігійних та світських

українських традицій. Здавалося б, що покоління дітей в ранньому віці, втративши контакт з рідною культурою, було особливо піддатливе прискореному асиміляційному процесові. Тимчасом значна його частина зуміла протиставитися тисковій антиукраїнській ідоктринації та зберегти смертельно загрожену національну свідомість. Ці нескорені духом юні патріоти, коли тільки почали входити в доросле життя, активно включилися до діла відновлення забороненого до 1956 р. культурно-освітнього життя серед українського населення. В розпочатий тоді період частинної демократизації у Польщі, не зважаючи на навислу ще небезпеку, вони виявили готовність посвятити себе дорогій їм українській справі. А потім, аж до похилого віку, в міру своїх можливостей, непохитно залишилися їй вірні. Цінною історичною пам’яткою по тих незламних духом патріотах з покоління дітей війни, приреченого на етнічну смерть виконавцями акції „Вісла,” є недавно гарно видана книга їхніх спогадів п.з. „З Україною у серці” [1].

Цей історичний документ дозволяє не лише пізнати деколи складний життєвий шлях її співавторів, але з нього також можна дізнатися про невиявлені досі істотні історичні подробиці з важких часів, у яких прийшлося їм жити. Гідні уваги є наявні в текстах нестандартні оцінки пережитих драматичних подій у воєнних та в не менш прикрих повоєнних роках, особисті рефлексії відносно істоти не славного польсько-українського минулого, позначеного кривавими конфліктами, що в результаті довели до шкідливих наслідків для обидвох сторін. Хоч всім співавторам книжки ще як дітям прийшлося дізнаватись безліч нічим не завинених кривд внаслідок жорстокого антиукраїнського терору застосовуваного польським збройним підпіллям і військом, а потім – у дорослому житті терпіти приниження спричинені підсичуваною українофобською пропагандою, у спогадах не помічається однак антипольських акцентів. Автори спогадів не мають претензій до поляків – сусідів, серед яких виростили, а також до колеґ і співпрацівників, з якими спілкувалися на протязі свого життя. Виною за зло обтяжують незрозумілий механізм ненависті та недовір’я, творцями якого були зверхні провладні державні структури. Слід зауважити, що характер винесеного з минулого досвіду засвідчує про національну єдність авторів поміщених у книзі текстів. Хоч походять вони з усіх колишніх етнічно українських регіонів південно-східної Польщі -- від західної Лемківщини по Холмщину і Підляшшя

майже однаково ставляться до подій, які прийшлося їм бути очевидцями в різних періодах свого життя, дають однакове свідчення свого українського патріотизму. Треба відмітити, що одна авторка спогадів навіть не виводиться з жертв акції „Вісла”, оскільки народилася та вросла в етнічній Польщі в родині українського вчителя, примусово перенесеного тут польською владою з рідної Волині ще перед війною. Особливу пізнавальну вартість мають також спогади Юрія Ліборського, переплетені зі складними перипетіями його старого роду православних богослужителів, пов'язаних з околицями Дубна, потім з Холмщиною, а по війні з етнічно білоруською частиною Білосточчини.

Спостереження, винесені з років війни, зосереджуються на зазнаних батьками кривдах, завданих німецьким окупантом. Зіновієві Павлинському (р.н.1939) гестапо вже 1941 року розстріляло у Львові батька за приналежність до ОУН. Микола Дупляк відмічає: „Тоді жити ставало щораз важче, батьки все нарікали на високі контингенти, а мого тата ледве не вислано до концтабору за непослух”. Оцінює однак, що на загал німецькі солдати, що охороняли границю із Словаччиною, ставилися до селян культурно, а навіть толерантно. Одного разу прикордонник потайком відпустив на волю сестру Миколи, яка нелегально переносила товари через кордон, за що можна було потрапити до концтабору Освенцім. Коли влітку 1944 року на Лемківщину зайшла радянська армія, солдати також відносилися до селян чемно. Вони нічого самовільно не брали,

а намагалися купувати. Одного разу заплатили його матері за курку, але потім виявилось, що це фальшиві гроші, бо з царських часів. Пояснювано це жартівливою примовкою -- треба було вважати, бо брехання і ошукування це природна вдача москаля! З встановленням польської адміністрації, як згадує Дупляк, „влада арештувала мого першого вчителя і, як я опісля довідався, його розстріляли в Сяноці без суду як українського інтелігента, а щоб не сказав останнього слова, йому закрили рот цементом”. Незабаром у пам'яті хлопця погано записалася перша зустріч з жовнірами в кофедератках. Він тоді якраз побував на приходстві, де навчався писати. „Польське військо в'їхало до села в повній бойовій готовності, неначе до ворожої території. Ми помітили, як вояки з криком відчинили двері, почали бити священика перешукували все, про щось питали”. Потім Дупляк був неоднократно свідком, як „вояки з гарнізону прикордонних військ в Яселку відвідували село. Жовніри поводили себе дуже вороже, немов дикуни. Вони бігали по хатах, перешукували все, заглядали в скрині з одягом, кричали на людей, погрожували пустити їхні хати з димом.” На другий день відділ УПА раненько оточив польський гарнізон у Яселку і розбив його, полонивши багато війська. Селяни гордилися своїми партизанами та вважали їх за своїх оборонців.

В селі Миколи Рудавка Яслиська ситуація загострилася, коли в 1946 його мешканців почали насильно висилувати на Радянську Україну. Цю операцію брутально проводило польське військо. Люди пробували боронитися втечею на словацьку сторону границі. Там швидко почали будувати землянки. Однак, прихильність словаків виявилася зрадливою. Одного разу чехословацьке військо оточило українських втікачів, мовляв, для охорони перед поляками, повеземо вас на Судети, де будете почувати себе безпечно. Люди на це погодилися як на кращий вихід від виїзду до колхозів в Україні... Але в коротці виявилось, що замість на південь, людський транспорт спрямовано на північ -- на кордон з Польщею. Зрада стала очевидною, чехи передали нас полякам, яких ми дуже боялися”. Автори спогадів з інших регіонів змальовують зовсім подібну картину жорстокого антиукраїнського терору, та так само поганий візерунок тогочасного польського війська й інших збройних угруповань. Михайло Шумада (р.н.1941), родом з Журавців неподалік Белза, пригадує, як „весною 1945 р. одної ночі загін польського війська напав на наше село й мордував усіх зустрінутих людей. До нашої хати крізь вікно жовнір кинув гранату.(...) Ми діти з матір'ю врятувалися, бо заздалегідь втекли до лісу.” Юрій Ліборський (р.н.1936) стверджує, що мешканці з його Черничина, що на Холмщині, на загал в роках війни за нечисельними випадками

не зазнали більших неприємностей з боку німецьких чи радянських солдатів. До місцевих людей „відносилися вони культурно, а навіть чемно. Не міг я зрозуміти одної поведінки москалів. Коли ввійшли вже до сіней, щойно перед кухонними дверима питали: --Можна?“. Далі однак можемо прочитати таке:”Найгірше мені запам’яталися поляки, бо з їхнього боку зустріли нас лише найгірші речі. Вони спалили понад 160 будинків.(...) Ludowe Wojsko Polskie вбивало людей, грабувало, крало тощо. Це саме робило польське підпілля ще й в часі війни”. Ніде в помічених у книзі текстах не згадується випадків злочинних дій УПА проти місцевої польської людності. Ніхто навіть словом не згадує про наявність існування в тамтих часах навіть найменших проявів ворожості до місцевих поляків, що могла спричинитися до виникнення конфлікту. Чинений українцями збройний опір пояснюють як конечний самозахист в обличчі смертельної загрози з боку збройних польських угруповань, що від самого початку, застосовуючи злочинні методи, виразно прямували до знищення і усунення українського елемента з його історично власної території. Володимир Галак (р.н.1939) з Надсяння пояснює це так: ”Хто з українських селян пробував боронити своє майно, того грабіжники без вагань на місці вбивали.(...) Селяни стали організувати якусь самооборону, але з огляду на обмаль зброї, їхні дії обмежувалися до повідомленням, що надходить банда”. Він особисто був свідком нерівних боїв польського війська з партизанами УПА, що ставали в обороні своєї zagrożеної нападами людності. Микола Дупляк не дивується тим, що люди в його лемківській місцевості підтримували упівців як своїх захисників. В його оцінці „єдиним оборонцем беззахисного українського населення була УПА. Без неї люди зазнали б ще більших знущань”. Новосілки не зазнали від поляків подібних кривд, однак люди з неспокоєм розповідали про жакливі акти терору польських банд та війська в навколишніх селах. З УПА, щоправда, не співпрацювали, однак були свідомі, що в разі чого українські партизани можуть оборонити їх перед наступом польського лиха. Коли весною 1947 р. розійшлися чутки про насильне виселювання українців, „дорослі часто повторювали, що ми є поляки, польської національності, визнання православного і так треба всюди себе записувати.(...) То була найвавіра в можливість відвернення великого лиха, що наближалось до нашого села. Надія, що нас не везуть, залишилася практично до останнього дня. У нашій родині не робилося ніякої підготовки”.

Залишений у пам’яті перебіг злочинної акції „Вісла” відбувся всюди майже однаково. Несподівано ранком перед хати заїжджають підставлені фіри, входять озброєні солдати та наказують виносити необхідне майно, щоб за дві години виїжджати. Потім під суворим конвоем відправляють уформовану колону вигнанців до т.зв. збірних пунктів, віддалених о кільканадцять а то й кількадесят кілометрів. Там під відкритим небом прийшлося чекати на товарний потяг тиждень або й більше під наглядом озброєної військової варти. У пам’яті Ю. Ліборського цей збірний пункт, що знаходився у Вербковичах, залишив страхітливе враження, бо як німецький табір суворого режиму для військовополонених,

оточений був колючим дротом, а довкола височіли вартівні вишки. Транспорти з вигнацями з Лемківщини довгий час перестоювали на залізничному вузлі в Освенцімі, звідки довкола простягався вид на розташований неподалік недавно діючий концентраційний табір смерті. Кожний подібно пережив довгу тяжку подорож у відкритих вагонах для худоби, часто з цілоденними перестоями, бо тодішня влада пріоритетно трактувала проїзди транспортів важливішого значення від тих, що у вкрай поганих умовах переміщали дітей, жінок та старих людей з каральної акції „Wisła”. Для зображення труду долання виселенцями значної віддалі в напрямку незнаних їм місць поселення, варто зацитувати влучну цитату Івана Лишика (р.н.1936), якого з матір’ю везли тоді з рідного Пашова, що на Сянїччині, до віддаленої понад 600 км Кошалінщини. ”А потім покотився довгий транспорт, перерізуючи нові терени -- широкі поля та ріки; минав будівлі сіл і містечок, звичайно, всюди було брудно; у вагонах смерділо від худоби та всякої нечистоти. В таких умовах люди калатались кілька тижнів. Ну що ж, це ж бо каральна військова операція „Вісла” У спогадах майже примовчується крайня бідність, в якій прийшлося жити на запущених німецьких землях. Ніхто якось не згадує про те, що знайшовшись в зруйнованих будинках, яких не хотіли брати польські осадники, українським родинам, позбавленим харчових запасів, грозив голод. Засіяні поля залишили в своїх сторонах, а тут перед настанням зими зібрання врожаю не було можливе. Дорослим та дітям прийшлося за півдарма найматися у польських господарів, аби якось вижити. Ця ситуація змушувала чималу частину українців зрікатися отриманих господарських садиб та поселюватися в Державних Сільських Господарствах (PGR), де тодішні умови життя і праці тепер можна назвати жакливими. І. Лишик тільки мимохідь пригадує, як проживаючи там з матір’ю, вже як кільканадцятилітній підліток наймався до роботи в ролі помічника тракториста для придбання „скромних але власних грошей”. Керуючись конечністю допомагати батькам у здобуванні необхідних засобів до прожиття, чимало тодішніх українських дітей вже від 10 літ життя не ходило до школи, на що, як пригадує В.Галак, влада не звертала уваги... Скрутну економічну ситуацію переселенців погіршувало планово проведене розпорощення посеред чужого населення, вороже наставленого до українців, від якого не можна було сподіватися помочі. Згідно з правдою, неначе від імені всіх співавторів книжки, коротко характеризує це М.Дупляк: ”Нас розселили так, щоб близько не було інших українців, якогось скупчення наших земляків. Тут нам довелося жити з ярликом презирливого окреслення „Ci z Akcji „Wisła (ті з операції „Вісла”)), без жодних громадянських прав і привілеїв: без рідної книжки, газети, церкви і, очевидно, без рідної школи. Засоби масової інформації подбали про те, щоби нас представити як небезпечних злочинців, тож польське населення і боялось нас, і ставилося до нас недоброзичливо, а то й вороже”. Більш детально згадує свою ситуацію тоді також 11-літній І. Лишик: „Від 1945 р. в Карціні були вже польські поселенці з України, яких звали „з-за Буга”.Деякі з них були дуже вредні. Ставилися до

нас вороже. Ми не знали польської мови, а старалися „бесідувати” по-польськи, аби „забужанам догодити.(...) Нам щоденно дошкуляли словами „бандерівець” і „бульбовець”. Спочатку я був переляканий, потім став байдужим, а в кінці рішив захищати себе фізично. Зродилася у мені пошана до самого себе, до своєї гідності, отже я почав боронити ці цінності”. У книжці якось ніхто не пригадав введеної тоді владою заборони закривати українцям вечорами вікон у своїх домівках, щоб легше було тайним агентам слідкувати за ними.

Якось і не згадується прикромі правди про назгал низький рівень науки у школах, де навчалися українські діти. В більшості працювали там вчителі з найнижчими кваліфікаціями, бо кваліфіковані педагоги, яких тоді в Польщі бракувало, уникали віддалених сіл, де, як правило, поселено українців. Всупереч дуже важким умовам життя, діти з їхнього середовища зуміли успішно здавати вступні іспити до середніх шкіл, коштом чималих зусиль успішно їх закінчували. Частина з них змогла потім одержати дипломи престижних університетів, політехнік і академій. Перебуваючи в чужому неприязному середовищі, у відірваності від рідної культури, з внутрішньою впертістю вони зуміли зберегти почуття своєї національної гідності. Для ближчого розуміння причини цього гідного уваги феномену варто навести тут істотне зауваження В.Галака: „Воєнні обставини (а в нас на Закерзонні війна продовжувалась до 1947 року) примушували нас дітей скоріше дозрівати й пристосовувати свою поведінку до ситуації. Ми – малі діти вже знали хто ворог, куди ховатися від куль і від банд, що нападали на наше село, як обдурювати польське військо”.

Дещо відрізняється від усіх інших ситуація на нових землях патріотичної родини Юрія Ліборського, батько якого, як православний священик, змушений був потайком покинути позбавлену засобів до життя жінку з дітьми, депортованих на Ольштинщину та тікати до Варшави, де знайшов безпечний притулок у Консistorії Православної Церкви; інакше міг бути заарештований за не живого вже сина -- партизана УПА. Церковна влада зуміла якось призначити його на парафію в Міхалові, що на етнічно білоруському терені. Там, щойно по якомусь часі при допомозі приязного польського урядовця могла прибути ціла родина та почати нове життя, вже без п'ятна неблагонадійних з акції „Вісла”. Юрко, як випускник права Познанського Університету, по сорока літах професійного досвіду в ролі чинного юрисконсультанта, з точки зору значної часової перспективи відслонює сувору правду про тамті погані часи. При чому з нотою раціонально обґрунтованого сарказму свою оцінку пов'язує ще з dokonуванням польською армією в передвоєнних роках brutальних пацифікацій на етнічно українських землях та нищенням нею православних церков на Холмщині: „Отож польський уряд використав до цієї ганебної, злочинної акції військо (nota bene) проти своїх громадян і тим ще раз підтвердив, що гасло, яким поляки так пишались „Za wolność naszą i waszą” являється брехливим цинічним гаслом. Це саме відноситься до військових операцій проти українських селян на початку 30-тих років, знаних під назвою пацифікацій. Повторилося це черговий раз під час акції „Вісла”. Де ділися „лицарі”, що так завжди

хвалилися начебто для них найвищими цінностями були моральні й етичні цінності „Bog, Honor, Ojczyzna”. Маючи на увазі те, що в ХХ ст. виробляло з українцями польське військо (також АК, БХ, НСЗ), не можу зрозуміти, чим воно заслужило собі на те, щоби в кожному -- навіть найменшому містечку, мати вулицю, названу іменем цього війська.

З книжки можна довідатися про складну долю родини, яка безпосередньо не пов'язана з антиукраїнським терором в південно-східній Польщі та акцією „Вісла”, та все ж таки зазнала чимало страждань з приводу своєї національності. Христіна Лібацька -Пашкевич (р.н.1936) народилася і виросла в Піддембіцах, неподалік Лодзі, як дочка українського вчителя, змушеного польською владою залишити рідний Волинь і вчителювати на етнічно польській території. Христіна відслонює досі мало знану правду про тяжкі життєві випробування її сім'ї, що запевне становить один з прикладів воєнної та повоєнної долі чимало інших подібних патріотично налаштованих українських педагогів, яким тоді прийшлося жити у Польщі. Коли 1939 р. на Річпосполиту напали німці, батькові Христини, як польському вчителю, грозило вивезення до концтабору Майданек і він, розлучившись з дружиною та дітьми, втік до Лодзі, де працював при будові доріг. Після приходу 1944 р. більшовиків, як колишній петлюрівець, змушений був ховатися перед ними. Матері прийшлося залишити дім і виїхати до Лодзі, щоб уникнути можливого вивезення на Сибір. Під змінним іменем тато Христини потайком з даля від родини проживав та заробляв на хліб в Любліні, а потім в Іданську, де щойно 1951 року мати з дітьми могла з ним замешкати.

Лібацька -Пашкевич пригадає, що в Лодзі, промисловому місті з традиціями національно - релігійного плуралізму, де віддавна крім поляків проживало чимало євреїв, німців, росіян та й українців -- переважно колишніх вояків армії Петлюри. Діяли там два українські товариства -- „Громада” і УНО, український театр, дві церкви -- греко-католицька і православна. Після закінчення війни, поляки почали жорстоко тероризувати українських емігрантів. Закликали їх виїхати до України, але ті не хотіли. Підозрівали, що заздалегідь підготовлювані транспортні завантаження їх на Сибір. Під час грабінницьких нападів бандити допускалися вбивств. Однієї ночі забрали з собою православного священика з дружиною та дочкою і слід по них загинув. Особливо zagrożеними почували себе колишні петлюрівці, змушені ховатися. Автори спогадів мало уваги приділяють своїй українській самоосвіті в першому десятилітті поселення (1947-1957), коли то навчалися в польських школах, де не могло бути й мови про доступ до друкованого українського слова та суворо заборонялося навіть вживання слова „українець”. Саме його прилюдне голосне вжиття могло викликати презирливе ставлення з боку польського оточення. Єдину підпору вбереженні національної гідності становили батьківські доми, де потаємно, щоби ніхто ззовні не почув, в розмовах вживано рідної мови та плекано свої духовні традиції. Галак ці мрячні часи пригадає в настрою переживаного тоді остраху: „Після вакацій 1947 року, ми з братом і сестрою пішли до школи. Польські діти влаштували постійні напади на нас і наших українських ровесників.

Дійшло до того, що не стерпівши зневажливих лайок і побоїв, мої брат з сестрою перестали ходити до школи(...). Одного разу я бачив, як сердитий вчитель бив українську дитину(Володимира Скалія) й викрикував: „Я тобі покажу, ти українська прибудо!” В школах та взагалі у зовнішньому оточенні, в бібліотеках чи крамницях, неможливе було зіткнення з українським друкованим словом. Одначе, через цікавість дехто самотужки навчився читати рідною мовою, а це завдяки береженим дома молитовникам та іншим книжкам. В. Романчук згадує, як „в зимові вечори старший брат для розваги голосно читав українські казки з якоїсь старої книжечки для дітей, а він при нагоді пізнавав кириличні букви, а потім зацікавився збереженим зшитком „Українського пасічника” з 1936р., яким на щодень користувався батько-бджоляр.” Служив він мені до науки читання, бо там були гумористичні куточки – малюнки з підписами, зрозумілі для дитини. Тоді то був перший етап моєї „українізації”. Як зізнається Микола Дупляк, від цілковитої полонізації його зберегла віддана побожність матері, що ніколи не жаліла часу на відмовлювання з дітьми українських молитов. Він сам, хоч систематично ходив до польського костюла, а навіть служив як вівтарний прислужник (ministrant), молився там обов’язково рідною мовою, як наказувала мама. Може завдяки тому, як пише, „полонізація мене не зачепила, хоч могла задавити”. Галак завдячує збереження тоді свого українства батькові, колишньому діячові „Просвіти”. По кількох літах в їхній хаті появився „Кобзар”, присланий родиною з Канади. Як згадує, „з нього тато навчив мене читати і я щоденно пізнавав шевченківські вірші”. У споминах не доцінюється значення у вивченні рідної писаної мови з отримуваних з-за кордону листів, писаних кирилицею. Можу особисто призначитися, що будучи ще дитиною, спираючись тільки на них, я навчився читати й писати по-українськи

Коли на хвилі частинних демократичних перемін, започаткованих буремним 1956 роком, розпорошена українська меншість отримала дозвіл на ведення зорганізованої культурно - освітньої діяльності, автори споминів входили в доросле життя, а молодші віком закінчували середні школи... Помимо незнання української літературної мови, вони зуміли якось скоро зв’язатися з виниклим тоді Українським Суспільно-Культурним Товариством, а що найважливіше -- читати його пресовий орган „Наше Слово”. Завдяки ньому хоч частинно пізнавали досі не доступну правду про свій народ та про Україну. По десятиох літах полонізаційного тиску, виявлений патріотичний ентузіазм юних жертв акції „Вісла” є гідний подиву. Доглибніше пояснення причин його виникнення вимагає окремого місця. Треба однак відмітити, що і в тамтих часах свою українськість приходилося трактувати обережно, якби на пів легально, щоби не наразитися польському середовищу. Іван Лишик пригадує, як у технікумі українці, використовуючи сприятливі ситуації, „віднаходили один одного і почали проявляти себе співом українських пісень, коли зійшлися разом. Пам’ятаю, коли везли нас на тракторній причепі грати в футбол, було нас чотирьох українців. Ми почали співати якісь прості українські пісні, прості, свої. Вчитель фізкультури, Федаш, із захопленням слухав і по-

сміхався. Пізніше виявилось, що й він українець”. Дупляк згадує, що як в будинку, де знаходилася домівка УСКТ, його друзі поляки грали в більярд, то він не йшов до бюро Товариства, а повертався на вулицю. Помимо стосованої обережності дізнав однак прикростей – за організацію в школі групи навчання української мови його покарали і довелося продовжувати навчання у вечірній гімназії. Надалі однак активно діяв як член міського правління в Кошаліні, обраний був делегатом на два перші З’їзди Товариства у Варшаві, виступав там з промовою в обороні головного секретаря УСКТ Ольги Васильків від імені студентів і молодшої інтелігенції.

Тоді, за свій святий патріотичний обов’язок кожен вважав чинно якось протиставлятися смертельній загрозі цілковитої асиміляції розпорошеного українського населення. Усвідомлювано собі, що для привернення пригнобленої досі національної гідності заляканих співвітчизників, потрібне є навчання дітей рідної мови, ширення української культури через організування аматорської художньої самодіяльності, розповсюдження української преси і книжки. Не випадково деякі автори спогадів після закінчення шкіл добровільно стають слухачами організованих в Медзешині культурно-освітніх курсів, а для дальшого навчання вибирають потім українську філологію у Вчительській Студії. Михайло Дзвінка (р.н.1936), родом з Лемківщини, пише про це так: „В центральних та місцевих газетах, радіо та шкільних підручниках, ми читали і чули дуже зневажливу, агресивну антиукраїнську пропаганду. Це було роблено цілеспрямовано з премедитацією, щоб викликати в тих нещасних залишках української людності страх перед польським суспільством і зневагу до себе. Це мало прискіпити заплановану полонізацію. Ми виростили в такій атмосфері на західних землях. Ми знали, що нам треба з тим жити, формувати свій характер, витривалість і леліяти надію, що і ми колись станемо людьми. Дискредитація і знецінювання всього українського набрала широких розмірів. Це було причиною, як і тепер, так і в історії, що українці вивчали різні культури світу, але найменше вивчали свою власну. І так я неперекір усім тим тенденціям, шукав доріг, щоб пізнати позитивну і об’єктивну історію наших гірських земель та інших регіонів Закарпаття і там далі на схід. Я почувався співвідповідальним за дальший хід історії й усвідомлював собі, що ми, молоді, мусимо вивчити свою історію, культуру та все, що лихе і що добре. Наші батьки були назагал неписьменні і їм було не під силу творити кращу прийдешність”. Його землячка з-під Нового Санча, Антоніна Кофля-Зельонка (р.н.1938) так обґрунтовує свій вибір української філології: „Я дуже хотіла вивчити українську літературну й мову (досі спілкувалася лемківською говіркою), здобути знання з української літератури, збагатити свій патріотичний світогляд”. Про чисто ідейні мотиви такого вибору засвідчує факт, що в тамтих літах вчительські студії пропонували більш прибуткові напрямки навчання, які після закінчення гарантували повноштатне zatrudнення в школах згідно з вивченою спеціальністю. Майже всі автори споминів з гордістю пригадують, як то в роках навчання на україністиці не щадили часу для активної діяльності в щецінському гуртку УСКТ. Як члени зорганізованого

там хору виїжджали з концертами до далеких місцевостей, де проживали українці. Зиновій Павлинський свою пристрасть до художнього слова пожертвував діючому на зламі 50-60 років у Щеціні українському самодіяльному театрові. Юрій Ліборський, крім власного відданого заангажування в праці УСКТ, зумів захопити і свою дружину, родовиту польку, Аліну, яка бездоганно виступала в провідних ролях українських п'єс. У спогадах про ті часи не знайдемо ні слова про наявність якихось зазначених прикрасостей з боку польських викладачів чи студентів. Як зауважує Ліборський, -- всі були солідарні, дружні, щирі, людяні. Не було між нами жодних непорозумінь, міжособиць, ані нічого, щоби негативно запам'яталось. Всі були прагнені знань, що зокрема підкреслювали й польські викладачі, які не раз говорили, що студенти українстики „mają ogromny pęd do nauki, większy niż na innych wydziałach”. Треба також додати, що українознавчі знання в нічому не сприяли розбудженню почуттів неприязні чи недовір'я до польської культури та держави. Згідно з правдою можна навіть ствердити, що два роки, проведені на студіях, зміцнили в молодих українцях почуття довіри та пошани до чесних поляків, з якими там на щодень спілкувалися. Без перебільшення, коротко доцїнює це згадана вже А. Кофля-Зельонка: ”Роки навчання на щецінській українстиці, це найкращі і найбагатші роки в моєму житті. Тут я знайшла гарних друзів, прихильність, дружню атмосферу, добрі товариські відносини. Усе це було для мене немов запорукою необхідної допомоги у всякій потребі”. Наявна там взірцева атмосфера у взаємних безпосередніх відносинах між людьми обидвох національностей, сприяла прагненню творити зичливі відносини між людьми обидвох національностей у всіх польсько-українських середовищах, з якими прийдеться пов'язати дальший життєвий шлях.

Однак, юні шляхетні ідеали та патріотичні наміри, які віддано служили високим гуманітарним цінностям, невдовзі виявились чимсь нереальним. Прикрого розчарування прийшлося зазнати слухачам українстики, яким припало навчатися в 1960-1962 роках, коли то зверхні освітні установи вирішили скандальними методами позбутися чомусь невігідного їм факультету українстики. В хитро продуману інтригу втягнуто і деяких студентів, і викладачів. Як згадує Володимир Галак, як тодішній студент, „у навчальному 1961-1962 році всі ми відчували атмосферу непевності, загрози і грядущої катастрофи. Влада задумала ліквідувати щецінську українстику й намагалась це робити майстерно, щоб уникнути відповідальності перед світом за дискримінацію української меншини”. Інтригу розпочато від атаки на викладача української літератури Володимира Посацького, колишнього в'язня сибірських таборів, особи не вигідної. Його місце мав зайняти Рубін Пізем (радянський єврей), за освітою історик, не зв'язаний з українською літературою. Була це персо́на без авторитету, а до того морально скомпрометована за скоєння насильства над студенткою. Група відважної молоді почала сміливо виступати в обороні свого поважаного професора.. Органи безпеки в зв'язку з тим пустили чутку про нібито націоналістичну, українсько-єврейську причину виниклого конфлікту. Почалися допити осіб

підозрілих в його викликанні. Делегація студентів поїхала до Міністерства Освіти шукати зрозуміння і порятунку. Не дало це однак сподіваного результату. Як пише В. Галак, ”Після повернення з Варшави членів нашої делегації зустріли різні неприємності, залякування й навіть погрози. Мене особисто допитав якийсь невідомий мені чиновник (мабуть убівець)”. Хоч потім значна частина і польських викладачів відважно станула по стороні викладача Володимира Посацького та студентів українстики стало вже очевидним фактом, що цьому відділові грозить ліквідація згідно „з наміченим планом”. Як зауважує В. Галак, процес цей проходив на наших очах, хоч справжніх організаторів і його ініціаторів не було видно. Оцих спеціалістів від „чорної роботи” треба шукати в колах державних службовців, відповідальних за реалізацію внутрішньої політики”.

Зміст більшості помічених у книжці спогадів засвідчує, що випускникам з дипломом української філології, в меншій чи більшій мірі прийшлося пережити драму людини, яка опинилася в неприязних для себе обставинах і без власної вини змушена є зносити всякі прикраси з приводу стереотипово ворожого трактування її національного походження. Гіркоту переживання цієї драми поглиблював нерідко помічаний брак прихильності, байдужість із сторони позбавлених доброї волі, деколи сумнівного морального рівня осіб з українських середовищ. Траплялося, що на більше довір'я можна було числити від справді чесних поляків, ніж від свояків-відреченців о низькій етичній репутації. І. Лишик пригадує, як то приязно налаштований до українців інспектор освіти в Бялогарді під час полагоджування формальності zatrudнення на посаді вчителя російської мови, особисто ризикуючи, затаїв залучений до персональної документації диплом української філології перед директором школи-українофобом, якому мав безпосередньо підлягати. Помимо тих вкрай несприйнятливих умов, власники тих дипломів, сповнені патріотичним ентузіазмом, все ж таки старалися вчителювати згідно з вивченою спеціальністю навіть у вкрай важких умовах в найвіддаленіших місцевостях. Як істину треба сприйняти визнання Володимира Галака, висловлене якби від імені всіх новоспечених тоді вчителів української мови: „Ми держалися принципу: „Там наше місце, де наші люди”, а вони приречені акцією „Вісла” на мізерне животіння в найтяжчих умовах приграничних околиць”. Вірний тій zasadі, сам він, як випускник українстики у 1962 році, вибрав школу в малому запущеному селі Ленкниця, де в основному проживали українські переселенці. ”Всюди ліси, болота, бездоріжжя. Відсутність автобусної комунікації та велика віддаль від найближчого міста (33 км). Наші вигнанці між собою і з польськими сусідами жили у злагоді, не створювали жодних конфліктів”. Не лише діти з мішаних родин, але із чисто польських охоче вивчали українську мову. Однак помимо браку яких-небудь конфліктних ситуацій в цій приграничній околиці, як пише, українська меншина була неустанно об'єктом особливого зацікавлення органів державної безпеки. Особливо він, як український вчитель а одночасно активний діяч УСКТ, зазнавав різних неприємностей, як особа підозріла, не гідна довір'я.

З цього приводу до його школи майже щотижня навідувались функціонери міліції, або вояки пограничних служб. 1966 р., зразу на другий день після повернення з Києва, де побував на українознавчому курсі, його квартиру особито відвідав шеф УБ з Кентшина, щоб потайком заінсталювати під столом підслухову апаратуру, яку Галак після його відходу помітив, але не пробував рушати. Потім був кількакратно примушований їздити до СБ на т.зв. „профілактично-попереджувальні розмови”. Однак, не почуваячись до жодної вини (функціонерам не вдалося цього довести), як лояльний громадянин надалі активно діяв в УСКТ, деякий час повнив функцію голови Повітового Правління. Постійно заохочував селян передплачувати „Наше Слово”, розповсюджував українські календарі та видавані в УРСР книжки. Хоч все це чинив легально, попри те що завжди був підозрюваний в українському націоналізмі. З цього приводу також приходилося дізнаватись прикростей з боку польських колег -- директорів інших шкіл. Як згадує, одного разу під час товариської зустрічі один з таких колег прилюдно почав висловлювати зневажливі опінії про українців. Оскаржував їх у жахливих злочинах, у бандитизмі, в непримиренній ворожості до поляків. Коли Галак намагався вказати на безпідставність таких необ'єктивних оскаржень, запеклий українофоб почав і його брехливо зневажати. Не залишилося нічого іншого, як демонстративно покинути це товариство. На доказ солідарності, вчинив це саме його приятель поляк. Пригадуючи цю ситуацію, з прикрістю зауважує: „Між директорами шкіл було чимало українців, але жоден з них не відізався ні словом і не вийшов з нами. Процес занепаду зайшов так далеко, що не було між ними нікого, хто хотів би боронити власну гідність. Український холуй вправлявся в низькопоклонстві нахабі! І донині не знаю, чи їхньою поведінкою керував досвід батога, чи може принадної петрушки. А може одне і друге? Після цього інциденту мої земляки на вулиці тікали від мене як від зарази, щоб, не дай Боже, не зіпсувати своєї „доброї”, як їм здавалось, „репутації” в польському середовищі.”

Зміст спогадів інших авторів, а також статистичні показники засвідчують, що не всі випускники, так як Володимир Галак, мали можливість навчати української мови згідно з вивченою спеціальністю. Коли навіть дехто потрапив в більше скупчення українців, то не спроможний був зібрати необхідного числа учнів. Батьки просто боялися їх там посилати, або відносилися до цього байдуже. Як навіть вдалося заснувати в школі пункт навчання української мови, то тижнева кількість її уроків була далеко від обов'язкового розміру вчительського штату. Не всім також, так як Галакові, вистачало психічної витримки в зношенні всяких прикростей, пов'язаних з тим предметом. Нічого дивного, що з числа 49 випускників з перших двох річників, 1959 і 1960, лише 23 особи почали навчати української мови, а по 2-3 роках аж тринадцятеро з них вирішило зрезигнувати та перенестися до польських середовищ. Для пізніших річників відповідні показники є ще більш некорисні.

Інші автори спогадів воліють не згадувати своїх розчарувань з приводу неможливості реалізації своїх молодечих мрій про віддане ведення культурно-освітньої діяльності в загроженних асиміля-

цією українських середовищах. Марусі Оринчак після закінчення студії навіть пощастило потрапити до української школи в Баях Мазурських, де навчалось приблизно 60 дітей. Мило їй згадує, бо „відносини між вчителями були там майже родинні”. Хоча в селі та його околицях в більшості замешкували українці, їх школу вкоротці приєднано до польської і незабаром зліквідовано. Богдан Назарович разом з дружиною Анною, випускницею українського педлицею в Бартошицях, в тамтих роках неподалік успішно вели школу в польсько-українському селі Ліси. Як вчителі і культурні діячі, тішилися високим авторитетом середовища та навіть повітової влади. Виходячи напроти її ідейним вимогам, Богдан вступив до ПОРП і став її активістом. Однак, по певному часі це не врятувало його від обвинувачень в українському націоналізмі. Для органів безпеки, що чуйним оком сліdkували за його українською культурною діяльністю, вигідним претекстом до оскаржень стала одна тільки пісенька із репертуару на Шевченківське свято. Як згадує Назарович, „Ця пісня викликала шквал ненависних атак зі сторони УБ, а викликам на допити не було кінця”. Справа втихомирилася по доведенні, що автором її слів є радянський поет не заборонений в УРСР. Отже, була можливість логічно довести, що немає підстав вважати її за націоналістичну, оскільки в Україні її публічно співають. Функціонери СБ однак надалі не давали спокою родині Назаровичів. Не задовільняла їх видно дотеперішня лояльність до влади, виявлена активним членством в ПОРП. Від дружини Богдана, Анни, вимагали стати їх тайним інформатором. Коли відмовилася, почали застосовувати провокативні методи залякування і шантажу. Це м. ін. Було причиною до рішення Назаровичів у 1989 р. покинути Польщу і поселитися в Канаді. Висловленого авторами свого нескореного українського патріотизму та виявлювання ними прикритої правди з неславного минулого не можна утотожнювати з ворожим ставленням до польської держави, яка нікчемно на протязі всіх повоєнних десятиліть лякала своїх громадян існуванням загрози з боку якогось демонічного українського націоналізму. В дійсності, ані позбавлений власної держави український народ, а тим більше розпорошена нечисельна українська меншина, в уформованій після війни геополітичній ситуації не могли реально шкодити Річ Посполитій. Книгу „З Україною у серці” треба трактувати як важливий історичний документ, що дозволяє ближче пізнати трагічну долю української меншини у Польщі в часах жорстокого антиукраїнського терору 1944-1947 років та й потім на протязі всіх повоєнних десятиліть. Становить вона цінну, гідну збереження пам'ятку про покоління молодих українців, безпосередніх свідків злочинної акції „Вісла” та подій, що її випереджали, які потім помимо принизливого асиміляційного тиску, через все своє життя зуміли непохитно почуватися гідними патріотами свого народу. В міру своїх можливостей непохитно ставили чоло спланованому і постійно реалізованому від 1947 р. польським правлінням процесові прискореної цілковитої колонізації. В закінченні слід додати, що в новій повоєнній геополітичній ситуації підсичування у Польщі антиукраїнської атмосфери не мало жодного політичного ані навіть логічного оправдання

Рецепти української кухні

Мисливські ковбаски з картоплею в горщиках

Інгредієнти на 4 горщика:

Картопля - 1 кг

Мисливські ковбаски - 6 шт.

Ріпчаста цибулю - 2 шт.

Печериці - 200 г

Сметана - 1 стакан

Бульйон - 700 мл

Солодка паприка - 1 ч. Л.

Рослинна олія для обсмажування

Сіль, перець горошком, зелень, лавровий лист за смаком

Спосіб приготування:

1. Картоплю почистити, нарізати невеликими кубиками і трохи обсмажити в олії.
2. Цибулю дрібно порізати і обсмажити разом з грибами. Ковбаску порізати кружальцями.
3. Класти в горщики шарами: гриби з цибулею, мисливські ковбаски, картопля.
4. Сметану змішати з бульйоном, посолити, поперчити і залити в горщики. Поставити в холодну духовку і готувати при температурі 150 С близько години. Перед подачею посипати зеленню.

● РЕКЛАМА

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MIST з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

MIST MEEST
mist

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by iimaginesstudio.com

Агрокорпорація СТЕПОВА – одна з найбільших і провідних корпорацій, яка займається повним циклом виробництва насіння. Місія корпорації полягає у наданні покупцю насіння кращої якості, яке відповідає найвищим європейським стандартам.

На сьогоднішній день «Степова» налічує понад 13 000 га землі, розташованої в східній частині України.

Компанія має сучасний логістичний центр, що забезпечує швидкість і зручність у своєчасному отриманні готового рішення з відвантаження насіннєвого матеріалу для наших клієнтів.

Україна, м. Дніпропетровськ,
вул. Калинова, 3

телефон: +38 (0562) 399-101

факс: +38 (056) 370-47-31

телефон: +38 (095) 794-79-38

E-mail: td.stepova@gmail.com

Державне агентство
лісових ресурсів України

<http://dklg.kmu.gov.ua>

Акція
**Майбутнє
лісу
у твоїх
руках!**

Візьми участь в акції – посади своє дерево!